

Lastniki in izdajatelj... Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25.

Dolenjski

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

OD TEDNA DO TEDNA

V reškem pristanišču se je zadržala jahta »Savara«... Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25.

Suha krajina dobiva vodo in elektriko

Suha krajina je zelo lep in zanimiv košček slovenske zemlje in dolenskih tal posebej. Odmaknjena od prometnih središč živi se nekako svoje, po starem obarvano življenje.

VODA SE BLIŽA Najhujša nadloga Suhe krajine, pomanjkanje vode, bo kmalu odpravljena. Za milijoni, ki jih je dala republika, nadaljuje leto gradnjo vodovoda v središču Suhe krajine.

benih obljub, le milijoni so prišli letos in začel se je uredničevati življenjsko važni načrt za Suho krajino.

ZASVETILA JE ELEKTRIKA

Ze nekaj let so si prebivalci vasi Sela-Sumberk in okolice vneto prizadevali, da bi dobili električno luč.

ZADRUŽNI DOM, KI JE IN NI...

Cudno je zaostal v svoji rasti zadrudni dom v Žužemberku. Građe ga že nekaj let, veliko materiala, denarja in truda so vložili vanj, pa vendar še ne služi svojemu namenu.

IN SE EN ZADRUŽNI DOM

Te ga pa gradijo v Hinjah. Po velikosti se res ne more meriti z drugim zadrudnimi domovi, vendar bo za potrebe, ki jim je namenjen, kar zurezal. Sezidan je že, tudi pokrit.

GLINKOP V RATJU

Povojnemu gospodarskemu napredku Suhe krajine moramo priti tudi glinokop v Ratju, ki ga izkorišča novomeško podjetje »Kremen«.

SUHA KRAJINA GRE V NOVO ŽIVLJENJE

Ze ta bežni prelet Suhe krajine avgusta letos priča, da tu di pasivni predel dohitava druge kraje in da v novi državi ni zapostavljen in pozabljen. Ko bo Suha krajina, ta svojevrstna deželica ob gornjem toku Krke, imela poleg šol, zadrudnih domov in vode še elektriko po vseh vaseh, bo tudi zanjo nastalo novo in lepše življenje.

Poezija Suhe krajine — naravni slapovi Krke pri Dvoru

ljudi, domačinov, je zaposlenih pri kopanju jarkov, pri gradnji poti do kraja, kjer bo glavni zbiralnik, in pri drugih vodovodnih delih.

PROSLAVA 12-LETNICE USTANOVITVE GUBČEVE BRIGADE NA TREBELNEM

Pred 12 leti — 5. septembra — je bila blizu Bognče vasi pri Trebelnem ustanovljena Gubčeva brigada, pod vodstvom komandanta Staneta Potočarja.

je prvi zasvetila električna luč! Pet kilometrov daljnovoda in 15 kilometrov omrežja, in seveda vsa ostala dela, je bilo treba napraviti, prej kot je bila dosežena ta velika gospodarska pridobitev.

TAKE NOVE SOLE BI BILI ŠE V MESTU VESELI

Med Prevolami in Hinjami, na hribočku ob cesti, raste pod izkušenimi rokami gradbincev »Krke« iz Novega mesta velika, malone 45 metrov dolga stavba.

V času ko je Evropa zapostavljena s krizo EOS in ko je prišlo z Vargasovo prostovoljno smrtjo do novih dramatičnih dogodkov v Južni Ameriki, pa se še zmeraj ni pomirilo žarišče nevarnosti na drugem koncu sveta.

Novoteks

OSTROŽNO

MANIFESTACIJA DOSEDANJIH USPEHOV NAŠE DOMOVINE, NAŠE ENOTNOSTI SPOMIN NAŠE NADČLOVEŠKE ZMAGOVITE BORBE IN REVOLUCIJE

Osnovne organizacije SZDL - Ostrožno je sedaj vaša osnovna naloga. Pohitite s propagando! Obiščite sleherno družino, povabite vsakogar!

IZ NOVEGA MESTA BO ŠLO 1500 LJUDI

Zbiranje prijav za udeležbo je po vsem novomeškem okraju v polnem teku. V zadnjem tednu so se razgibali tudi v Suhi krajini.

TUDI V KOČEVJU SE PRIPRAVLJAJO ZA PROSLAVO NA OSTROŽNEM

Zadnje dni se v kočevskem okraju veliko pripravljajo na proslavo »Stajerska v borbi«.

DOLENJSKE TOPLICE

bodo vrnil obisk Stajerski. Zanimanje za proslavo na Ostrožnem je zelo veliko.

Prebivalstvo Kočevja se temeljito zaveda svoje zgodovine, saj je bila Kočevska ena najbolj partizanskih pokrajin.

Objava

Aeroklub Novo mesto z vsemi aeroklubi letalske zveze Slovenije in s pomočjo jugoslovanskega vojnega letalstva priredi v nedeljo 12. septembra 1954 ob 14. uri v Prečni pri Novem mestu VELIK AEROMITING

- Spored: 1. Otvoritev aeromitinga, 2. otvoritveni skok s padalom, 3. nastop modelarjev, 4. let s soliskim jadralnim letalom, 5. let z visokim sposobnostim jadralnim letalom, 6. skupinski skoki s padalom, 7. skupinski letenje motornih letal, 8. polet raznih vrst jadralnih letal, 9. akrobacije z jadralnimi in motornimi letali, 10. šaljni polet, 11. polet na izžrebane karte srečolova, 12. ogled posameznih letal.

vzgoji naše mladina za bodoče pilote jugoslovanskega vojnega letalstva in čuvarje našega svobodnega neba!

S SEJE ZVEZE ZADRUŽNIC V KOČEVJU

25. avgusta so imele članice okrajnega odbora Zveze zadrudnic pri OZZ v Kočevju redno sejo. Po pregledu dela, storičenega v času od zadnje seje pa dosedaj, so se prejele na obravnavanje tekočih stvari.

Na seji so razpravljale med drugim o dvigu napredne živinoreje. Dosti je bilo govora o tem, kako žene izobraziti, da bodo znale pravilno vskiidisti pojske kulture, pravilno konzervirati razno sočivo, sadje itd.

Novoteks TEKSTILNA TOVARNA NOVO MESTO Oglejte si naše izdelke na zagrebškem velesejmu od 2. do 14. septembra RAZSTAVNI PROSTOR ŠT. 225

Obiščite nas na zagrebškem VELESEJMU R 1 PAVILJON 336 Videli boste naše kvalitetne izdelke „ZLATOROG“ MARIBOR

Milijoni

v skladih trdega kamna

Skoraj vse do postaje Gradac v Beli krajini, se sliši iz bližnjega gozdiča brnenje vrtnega stroja. Ne daleč od silosa pri postaji, med nizkimi smrekami in bori, že nekaj let lomijo kamen, navidez povsem navadnih kamen, v resnici pa prav kvaliteten marmor. Tu se polagoma razvija podjetje, ki bo prav gotovo že v prihodnjih letih z izkoriščanjem skladov prvotnega kamna - marmorja dajalo našemu gospodarstvu lepe dohodke, med njimi tudi devize.

Za to podjetje prav gotovo še malo kdo ve celo v Beli krajini. Razvijati se je začelo leta 1948. Nekaj let je bilo v sklopu ljubljanskega podjetja »Mormora«, lastni pa je postalo samostojno. Sedaj zposreduje 31 ljudi. Z investicijami se bo letos znatno razširilo in, kar je še bolj važno, pričelo bo delati načrtno in s pomočjo strojev. Dosedanja način izkoriščanja ležišč kamna in obdelava sta bila povsem ročna. Edna smehanižacija je škripčevje, s pomočjo katerega dvignajo kos kamna iz jame, in še to zelo počasi. Letos bodo investirali 20 milijonov din, od tega večji znesek za nakup potrebnih strojev. S temi investicijami bodo tudi odkrili zemljiško plast, ki zakriva sloje marmorja, da bo izkoriščanje lažje. Potrebno je tudi ugotoviti vsaj približne zaloge kamna. Po zunanjih znakih tega sloja tega kamna vse do Vranovca, to je v daljavo dobrega pol kilometra. Kako globoko gre sloj, pa bodo ugotovili z globlinskim usekom. Zasedaj se so odkrili, da v spodnji sloj kamna znatno bolj, kot gornji.

Podjetje ima izredno ugodne pogoje za izvoz kamna v inozemstvo. Približno toliko, kot za par volov na domačem sejmu, bi dobili za kubični meter takega kamna na inozemskem trgu. Celotna daljina Indija bi bila kupec. Pred sklenitvijo pogodbe za večje dobave pa je potrebno ugotoviti zaloge in ustvariti pogoje za izkoriščanje. Poleg tega pa hoče podjetje prodajati predvsem končne izdelke, saj ima že strokovno sposoben kader za opravljanje vseh

kamnoseških del. Hkrati ko razširjajo podjetje, sprejemajo naročila za kamnoseška dela. Za letošnjo proslavo v Beli krajini so postavili več spomenkov in napravili nekaj plošč. Prav tako dobavljajo kamen za veličastni spomenik padlim borcem na Griču v Crnomlju. Po ugodnih cenah prevzemajo tudi izdelavo in postavitve nagrobnih spomenikov in druga podobna dela.

Podjetju je predvsem potrebna mehanizacija. Za letošnjim kupljenim vrtnim strojem zelo praktične oblike jim je zelo znano ojašano. Največje težave imajo z odkrivanjem ležišč kamna, ker je teren raven. Za to delo bi bil potreben močan bager ali vsaj žerjav, ki bi hkrati služil za dvigovanje kosov kamna. Dosedaj še niti elektrike nimajo, a jo bodo dobili v kratkem. Prav tako bi potrebovali drobilec, s katerim bi drobili odpadne koščke in ostali kamen, ki ga nalomijo pri odkrivanju skladov marmorja. Predvsem pa potrebuje podjetje žago (gater) za rezanje plošč.

Potreben je ukrep proti nediscipliniranim obrtnikom

Na IV. redni seji zbora proizvajalcev OLO Novo mesto 21. avgusta so člani zbora razpravljali o poročilu okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje in poročilu delovnega inšpektorja, o obrtništvu ter še nekaterih drugih gospodarskih zadevah.

Iz poročila direktorja okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje je razvidno, da bo šlo letos v okraju v socialne namene skoraj 334 milijonov dinarjev. To je znaten del narodnega dohodka in zato delovnim ljudem, ki ta sredstva ustvarjajo, ne more biti vseno, kako se trošijo. Medtem ko se Zavod za finančno uravnoteženje poslovanja bori z velikimi težavami, je še vedno dokaj privatnih zavazancev, pa tudi med državnimi podjetji so taki, ki se na vse načine izmikajo rednemu plačevanju prispevkov socialnega zavarovanja (o nekaterih takih iz-

Gradski marmor je izredno lep in dobre kvalitete. Ze pri lomljenju so vidne v njem številne figure, ki pri poliranju pridejo še bolj do izraza. Zanimivo je, da posamezne figure v kamnu predstavljajo popolnoma pravilne oblike raznih živali in školjk. Plošče tega marmorja so zelo primerne za razne mizice in drugo pohištveno opremo ter za oblaganje steb.

Prav bi bilo, da bi se vsi, ki imajo kakršnokoli kamnoseško naročilo, najprej obrnili na to domače podjetje, ki bo v bodočnosti razvilo svojo dejavnost še na izdelovanje predmetov iz umetnega kamna. Ze dosedanja odkrivanja dela kažejo, da so zaloge kvalitetnega marmorja velike. S potrebnimi investicijami za odkritje ležišč in mehanizacijo izkoriščanja bodo ustvarjeni pogoji za večji razvoj podjetja. Prav gotovo leže pod površino površino in nizkimi smrekami ter bori pri Gradcu znatni viri narodnega dohodka, je odkriti in dvigniti jih bo treba.

Kako obvarujemo goved obadov in muh

V poletnih in jesenskih mesecih živina zelo trpi zaradi vseh mogočih vrst muh. Če je to vržna živina, ima sitnosti tudi voznik, ker mu hoče živina zbežljati. Navajamo nekaj preizkušenih receptov proti tej nadlogi:

1. Skuhaj zeleno orehovo listje ali orehove lupine v vodi ali v kislu. 2. Pest navadnega tobaka skupaj v litru vode; na tri dele prilij en del petroleja. 3. Prilij vodo nekoliko neoddene, surove karbonele kisline 4. Litru vode prilij toliko lizola, da bo postala tekočina bela.

Z eno od teh zmesi namaži živino na najbolj občutljivih mestih (po ušesih, vratu, okrog oči, pod trebuhom, pa bo žival rešena hude nadloge.

Veliko število obratnih nezdov in obolenj v prvih šestih mesecih letos kaže, da vprašanju tehnične in higijenske zaštite dela še nismo posvetili dovolj pažnje. V sedmih mesecih je bilo v okraju 551 delovnih nezdov, zaradi katerih je bilo izglubljenih 10.600 delovnih dni! V bolnišnični stanju je bilo 2083 ljudi, s povprečno bolniško dobo 20 dni, kar pomeni, da je bilo zaradi obolenj in delovnih nezdov izglubljenih v teh mesecih skoraj 50.000 delovnih dni! Imenovani je poseben koordinacijski odbor za preprečevanje obratnih nezdov in obolenj, kateri bo pregledal delovna mesta, predlagal izboljšanja delovnih pogojev ter imel sestanke z delavci.

Zbor je obravnaval nekatere privatnike, ki ne plačujejo prispevkov za socialno zavarovanje ali ki dolgujejo večje zneske. Med privatniki obrtniki je sorle sta zlasti zidarSKI mojster Jurij Jakopič in mizarski mojster Matevž Kocjan iz Biča pri Zagorici. Slednji je poleg tega še slab plačnik davčnih obveznosti. Odborniki so predlagali, da je potrebno takim privatnikom, ki ne plačujejo redno prispevkov socialnega zavarovanja, prepovedati zaposlovanje tuje delovne sile, takim pa, ki na splošno ne plačujejo družbenih obveznosti, odvzeti obrtno dovoljenje.

Ajdova paša na Dolenskem

Letošnje deževje je za čebele zelo neugodno. Sredi poletja so morali čebelarji kupovati sladkor, da so jih ohranili pri življenju. Od letošnje ajdove paše si obetalo vsaj toliko, da bodo imele čebele dovolj hrane čez zimo. Vendar po vsej Dolenski tudi ajda ni taka, kot bi morala biti. Zato prevažajo čebelarji svoje družince v kraje, kjer ajda lepo kaže. Se kar ugodna je bila letos paša na dvjem kostanju. G.

Franc Markovič, novi predsednik občine Dol. Toplice

22. avgusta je občinski odbor v Dolenskih Toplicah izvolil za novega predsednika občine Franca Markoviča, ki je bil dosedaj njen podpredsednik. Za predsednika gospodarskega odseka pa so izvolili Antona Strnišča, ki je bil pred nedavnim izvoljen v občinski ljudski odbor.

Na isti seji so razpravljali tudi o gospodarskih vprašanjih: o elektriki in vodovodu, ki ju je treba razširiti. Za vodovod že kopajo jarko. G.

V vinogradih je letos lepo

Lansko leto sta pomladanski mraz in toča skoraj po vsej Dolenski uničila grozdje. Letos pa kar lepo kaže. Obilica dežja sicer ni ugodno vplivala, vendar se obeta precej bogata letina. Trgatev se bo za kakih 14 dni zakasnila. Po navadi se ob tem času grozdje že meha, letos pa še skoraj ni bilo slišati črčka, ki bi oznanili, da bo grozdje začelo dobivati barvo.

Plodni zbori KZ v novomeškem okraju

Vrsta novih gospodarskih predpisov, zlasti nova uredba o kmetijskih združenjih, je sprožila na polletnih občnih zborih kmetijskih združenj v novomeškem okraju široko razpravo o bodočem delovanju in razvoju kmetijskega združenstva. Po polletnem bolj ali manj uspešnem delovanju polagajo upravni odbori obračun svojega dela. Dosedaj so polletne občne zbrane uspešno in ob veliki udeležbi članstva končale KZ Dvor, Vršna sela, Velika Loka, Sela-Sumberk, Sentrupert in še nekatere druge.

Razprave na občnih zborih izpričujejo, da zanimanje članov za poslovanje kmetijske zadrage vidno raste. Pri podajanju obračunov dela upravni odbori nimajo posebnih težav, zlasti ne tisti upravni odbori, ki so uspešno izpolnjevali svoje naloge v korist vsega članstva. Tako je upravni odbor KZ Sentrupert lahko mirno stopil pred zadrugnike, saj je pokazal nekaj prav lepih uspehov. Živnorojski odsek kmetijske zadrage je zjel vse napredne živinorejce in znatno razširil dejavnost na svojem območju. Tako kot živinorojski, sta se razvila tudi sadjarški in poljedelsko-semenojojski odsek. Vidne uspehe vseh treh odsekov lahko opazi vsak član. Občni zbor je zato sklenil, da kot manifestativni zaključek uspešne zadrugne dejavnosti v letošnjem letu organizira veliko kmetijsko razstavo, ki bo najbolje prikazala

O dosedanjem delu in razvoju komun

(Nadaljevanje)

Ce bo politika komun pravilna in v skladu z našimi osnovnimi prizadevanji, bo to veliko pripomoček politični in gospodarski prosperiteti delavskih kolektivov, v nasprotnem primeru pa bo mnogo težav, nesoglasij in tudi gospodarskih neuspehov. Komunisti bi morali ves svoj vpliv in vse svoje znanje uporabljati za to, da bo komun, načelno z ljudskim odborom in še posebej z zborom proizvajalcev, znala vskladiti odnose, da bo znala pravilno usmeriti organe delavskega upravljanja in delavske kolektive. Vskladiti bo torej morala z ene strani odnose med gospodarskimi organizacijami in komunjo, z druge strani pa med socialističnim in privatnim sektorjem proizvodnje, in tako s konkretnimi oblikami in ustvarjanjem gospodarskih pogojev uresničevati politiko socialistične preobrazbe kmetijske proizvodnje.

Enake naloge in enaka načela veljajo tudi za ostala področja družbene samouprave, kot so zdravstvo in prosveta. Oblike družbene samouprave, ki jih imamo, na primer zdravstvo, ali jih pripravljamo, kot v prvih svetih, so sicer že same po sebi velik korak naprej. Oblike pa bodo zaživele in dožele socialistično vsebino šele takrat, ko bo v njih prevladal neposredni vpliv delovnih ljudi in ko bodo utrdjevali socialistične pozicije in socialistične družbene odnose. Kako se bo vzgajala mladina v naših šolah, kako bodo delale zdravstvene ustanove, kakšna bo stanovanjska politika itd., to ni samo stvar zveznih in republiških zakonov in predpisov, ampak je tudi stvar

komun, njihove politike, njihove sposobnosti, zrelosti in aktivnosti. Tu ni več mogoče utrjevati socialističnih pozicij in socialistične miselnosti samo s splošnimi programi, niti ne s splošno kritiko in frontalnimi napadi, ampak samo s stvarnim, ustvarjalnim in stalnim potrpežljivim delom v organih družbenega upravljanja. Ti organi odpirajo komunistom velike možnosti za delo v korist celotne družbe. V komunah, v organih družbenega upravljanja, kamor naj bi bili komunisti izvoljeni, ne zato, ker so komunisti, ampak zato, ker so volilci prepričani, da bodo delali in brnili koristno skupnosti, se odpirajo nove šole socialistične zavesti in novih družbenih odnosov. Te šole potrebujejo učitelje, kar je danes povzročila naloga komunistov, kot je rekel tov. Tito.

Pred nami so torej konkretni problemi oblikovanja socialističnih odnosov v naših okrajnih skupnostih, problemi delovanja organov družbenega upravljanja in odnosov okrajnih organov demokratičnega upravljanja do občin, mestnega centra do podeželja, in zlasti aktualno vprašanje združenje mest z okolico v eno komunarno skupnost.

Napetosti, ki se sedaj pojavljajo v odnosih med mestom in vasjo in pri združevanju mest z okolico, bodo prenehale, če bodo v naših organizacijah zmogali jasno oblikovati smotri socialističnega razvoja. Te napetosti, pomisleki in bojazni izhajajo največkrat iz nesocialističnega pojmovanja interesov komunarne skupnosti in njene vloge v našem socialističnem družbenem sistemu.

V naši socialistični politiki se moramo boriti proti vsakršnim zajedalskim težnjam, bodisi mesta na škodo podeželja, bodisi individualnega proizvajalca na škodo mesta, socialističnega sektorja ali skupnosti kot celote. Vse take škodljive pojave bomo morali v komunah z vso odločnostjo onemogočiti. Taki pojavi ne prispevajo k razvoju in utrditvi komun, ampak jih slabijo in razbijajo.

Zgoraj omenjeni različni koncepti naše politike izražajo v bistvu bodisi državno kapitalistično pojmovanje našega gospodarskega razvoja, ki nujno škoduje našim produktivnim silam, bodisi težnje po klasičnem kapitalističnem izkoriščanju ozkoma težnje po privilegiranim položaju privatnega kmetičkega in obrtnega proizvajalca.

Predvsem morajo komunone jasno izražati, da naša politika ni naperjena proti množici individualnih proizvajalcev; njihov obstoj sam niti ne nasprotuje niti ne ogroža socialističnega gospodarskega razvoja in celotnega družbenega razvoja. Naša politika pa je seveda nenehno naperjena proti poskusom in pojavom kapitalističnega izkoriščanja, kamor sama po sebi teži privatna blagovna proizvodnja. Proti takim težnjam moramo uporabiti zakonske predpise, sredstva smotne socialistične ekonomske politike in druge ukrepe, ki na temelju splošnih zakonskih določil in v skladu z interesi komunone sodijo v njeno pristojnost.

Združevanje okolice z mestom ima predvsem namen odstraniti umetno in administrativno oviro za politični vpliv mesta kot socialistične postojanke na okolico, hkrati pa odstraniti osnovo za birokratizem vodstvenih organov okolice, ki se ne more dovolj posluževati socialističnih pozicij mesta in njegovega političnega vpliva na okolico. Z združevanjem hočemo doseči, da se bo socialistični vpliv v demokratičnih oblikah razširil; doseči hočemo, da bo socialistična vsebina naša demokracija bolj učinkovita, odpraviti hočemo administrativno oviro za naravno ekonomsko in politično gravitacijo okolice k mestu in za socialistični vpliv mesta na okolico. (Se nadaljuje)

pralni prašek
**za pranje
NYLONA
SVILE
VOLNE
in TKANIN**

HUDA NESREČA PRI MLAČVI

Kmetijska zadruga ima mlatnico na traktorski pogon, s katero dela usluge za družinikom. 27. julija so mlatici pri Bojanu Kolencu na Mirni. Za vlačača snopov je bil dodeljen na lastno željo Anton Sepič. Takoj ob začetku mlačve je prišlo do hude nesreče, pri kateri je Sepič izgubil nogo. Zgodilo se je takole:

Po predpisih bi moral biti hoben mlatinice zavarovan tak, da bi se nesreča ne mogla zgoditi, kar pa v tem primeru ni bilo. Mlatilnica ima poleg bobna manjši prostor, kjer mora zaradi lažjega vlaganja stati vlačač. Čeprav predpisi opozarjajo, da na mizi ne sme biti snopje ali slama, je bilo v tem primeru ravno narobe. Ko je traktorist Ivan Bon pogljal stroj, je Sepič stopil na kup slame na mizi in pri tem zdrsil z levo nogo v odprto bobno, na mesto, da bi stopil na prostor, kjer mora stati vlačač, in je že bila nesreča tu. Sepiču je odrgalo levo nogo nad kolonom.

Da je prišlo do take hude nesreče, zaradi katere je Sepič postal trajni invalid, je več vzrokov. Prvič nezaščitena mlatinica, kot to zahtevajo predpisi o higienskih, tehničnih in varnostnih ukrepih pri delu s kmetijskimi stroji (Ur. list FLRJ št. 54/47), drugič, neupoštevanje predpisov o ravnanju delavcev z mlatinico, in tretjič ima pri tej nesreči svoj delež alkohol. Sepič je prišel na delo k stroju neposredno iz gostilne, kjer je po lastni izjavi popil s tovarišem vsaj liter vina. V takem stanju je človek prav gotovo manj previden.

Sepič ni bil zavarovan, ker ni bil v delovnem razmerju, zato se postavlja vprašanje njegove invalidnine. Ta in podobne nesreče pri delu naj bodo vsem ponovno opomin za večjo previdnost pri delu, zlasti pri strojih. Alkohol in delo pri strojih ne spadata skupaj, to bi si morali zapomniti vsi, pa bi bilo manj nesreč. L.K.

OB 10-LETNICI SMRTI ZASLUŽNEGA TRDINOSLOVCA dr. Alojza Turka

1. avgusta 1944 je v Novem mestu umrl za posledicami srčne bolezni, ki jo je bila laška interakcija še posepešila, profesor dr. Alojz Turk. Z njim smo izgubili nenavadno marljivo slovstvenega zgodovinarja, a novelca novomeškega muzeja, vestnega in tenkočutnega srednješolskega vzgojitelja, prijetnega družabnika in plemenitega človeka, ki ga je življenje nesumljivo pestilo že od mladosti, dokler ga ni uničilo v enainpetdesetem letu.

Alojz Turk se je rodil 6. junija 1893 na Vrdu pri Stopičah kot sedmi izmed enajstih otrok Franca Turka in Magdalene, rojene Papež. Po osnovni šoli, opravljeni v Stopičah in Novem mestu, so ga starši poslali v šentiviško gimnazijo pri Ljubljani; želeli so pač, da bi se čimprej rešili stroškov za sina in da bi tudi ta postal, kakor že eden poprej, »gospod«. Toda Alojz je sklenil drugotno — po štiri, odlično dovršenih razredih se je kljub materinem nasprotovanju — oče je bil medtem že umrl — vpisal na novomeško gimnazijo s trdnim sklepom, da se prebije v življenje po poti, ki si jo je izbral sam. Zato mu je mati odrekla še tisto skromno pomoč, ki je bil deležen dotlej.

Prišlo se je trdo življenje revnega študenta, polno skrbi, kje dobiti kosilo, kje večerjo, obleko, knjige itd. V literarno oblikovanem Neodposlanem pismu, ohranjenem v zapuščini, Turk naravnost pretresljivo popisuje svojo ponižan polno mladost: pri neki novomeški družini je za poučevanje sina dobival trikrat na teden kosilo in štirikrat večerjo, pri dveh drugih pa dvakrat kosilo in trikrat večerjo. »V šestih, piše prav tam, »me mi je obrnilo v enem oziru na bolje... večerje nisem imel nič in je tudi letos nimam. Pa sem bil vseeno bolj zadovoljen kot prejšnje leto, vsaj niso več za menoj kazali: Glejte, ta je tisti študent, ki ima pri pol Novomeščanih hrano...«

Kljub temu je izdeloval v šoli in se še sam izobraževal v književnosti in filozofiji, se družil z literarno nadarjenimi vrstniki, kakor je bil kasneje na fronti padli pesnik in slikar Cvelbar, in pisal v rokopični dijaški list Izpod Gorjancev pesmi in prozo. Ze tedaj ga je zelo prevzel pisatelj Tolstoj, da ga je navdušen razlagal mlajšim dijakom na sprehodih po Marofu. Posebno ga je pritegnil s svojo preprosto besedo Trdina, čigar spisi so prav tedaj izhajali pri Schwentnerju v Ljubljani. Sicer pa je navdušenost zanj razumljiva, kajti Trdina najraje popisuje Podgorje, odkoder je bil Turk doma.

Po maturi julija 1914 se je namenil na Dunaj študirati filozofijo. Ker

pa ni imel denarja, se je vpisal na pravni oddelek in študiral kar doma. Z izposojenimi 200 kromami je v drugem polletju vendarle krenil v prestolnico in se prepisal na filozofijo. Poslušal je slavistiko, germanistiko, klasično filologijo in filozofijo; med drugimi so bili njegovi profesorji tudi zgodovinar in slavist Jireček, strokovnjak za staro cerkevno slovansko jezikoslovec Vondrak in Hrvat Milan Rešetar. V avgustu 1916 je moral odrinuti k vojakom, vendar je bil po dobrem letu zaradi bolnih očipuščen in je nadaljeval študij. Čeprav je imel za sabo le tri leta in pol študija na univerzi — šteli so mu tudi vojaško dobo — je brez izpita v šolskem letu 1918-19 prevzel pouk kot suplent, in sicer prav na novomeški gimnaziji, od katere se je bil komaj štiri leta poprej poslovil kot maturant.

Naslednje leto je službovanje prekinil in študiral slavistiko na zagrebški univerzi, udeleževal pa se je tudi folklorističnih vaj pri profesorju Boraniću.

Od 1920 do 1929 je služboval kot suplent na pujski gimnaziji, dokler ni bil 31. jan. po čl. 254 Zakona o drž. usl. odpuščen. Zdal je na podlagi gradiva, ki ga je bil zbiral dolgo vrsto let, napisal disertacijo o Janezu Trdini in z njo na zagrebški univerzi dosegel doktorsko čast. Doktorat mu je služil kot diploma in ponovno je bil sprejet v službo, tokrat v Gospiću. Še isto leto se je vrnil v Novo mesto in ostal tu do smrti, če izvzamemo 18 dni, ki jih je 1932 prebil na mariborski gimnaziji.

Toda tudi sedaj je moral preživeti še kako grenko. Predvsem ga je kakor mora tlačila misel na neopravljeni strokovni izpit. Dosti mlajši njegovi kolegi, ki še daleč niso imeli toliko znanja kot on, so ga mimo grede opravili in redno napredovali, on pa, ki se je vrh tega ukvarjal z znanstvenim delom, je tical še vedno v nizkem plačilnem razredu samo zato, ker mu prevelika vestnost ni dala iti k izpitu brez še posebne temeljite priprave. Toda končno je 1933 opravil tudi to. Predsednik izpitne komisije univ. prof. dr. Nahtigal mu je kmalu zatem pisal besede, ki dobro označujejo preveliko Turkovovo avtoritativnost: »Bodite prepričani, da nam je bilo veselje delati (da se šaljivo izrazim) s tako solidno firmo. Gotovo vam pa Vaša, morda prevelika skromnost služi le v čast.«

Zdal se je še z večjim veseljem vrgei na študij Janeza Trdine. Njegove disertacije iz 1929. leta, ki smo jo že omenili, ne moremo smatrati za dokončno; pisana je bila namreč v naglici, ker je imel z njo namen predvsem, rešiti se iz stiske, v kateri se je znašel po odpustitvi iz službe. Od tod tudi nedodolnost in fragmentarnost nekaterih poglavlji. Zdal je hotel predvsem pripraviti popolno izdajo Trdninovih spisov, nato pa še monografijo o pisatelju, v kateri naj bi bilo podano njegovo življenje in delo, podoba človeka in pisatelja. S temeljitostjo, ki sicer menda ni značilna za dolenskega človeka, je izpolnjeval že poprej zbrano bogato gradivo, hoteli podatki celotno podobo Trdine; toda sicer Turkovve vprav skrupulozne metode bi mu moralo, zlasti če upoštevamo vestnost, s katero je hkrati opravljal šolsko delo, dobesedno zgoreti pero v roki, preden bi

delo dovršil. Tako je zbral za Trdino samega in za našo splošno kulturno zgodovino izredno dragoceno gradivo, ki ga je sicer v drobnicah uporabljal od časa do časa tudi v skromnih člankih, toda glavno delo je ostalo nedokončano. Prava ironija je, da je od vseh, ki so se ukvarjali s Trdino, prav dr. Turk najgloblje prodir vanj, toda je o njem napisal za javnost najmanj, vsega nekaj kratkih objav, medtem ko njegovo disertacijo pripravila za tisk šele sedaj prof. Janko Jarc.

Turkovo delo pa je oviralo tudi še nekaj drugega. Vedel je, da zida na pesek, dokler mu ni dostopna Trdinova ostalina z dragoceninami, dotlej še neobjavljenimi Spomini; in dnevniki. Od l. 1919 je zamen prosil lastnika Schwentnerja, naj bi mu dovolil vpregled vanjo. Sele 1937, ko se je z Mohorjevo družbo dogovoril, da bo izdal v dveh snopiščih izbor iz Trdine za šolsko rabo, je Schwentner popustil in Turk se je s storo vestnostjo lotil podrobnega ekserpiranja ostaline, da bi jo hkrati izbral tudi za svojo monografijo. Zal tudi mladinske izdaje ni utegnil prirediti. Cutil je, da bi laže delal, če bi dobil službo knjižničarja v Studijski knjižnici v Ljubljani (1936), toda zanj ni bilo mesta.

Prišla je druga svetovna vojna in okupacija. Kot zavednega Slovenca so ga 14. junija 1942 odvabili v internacijo. Decembra se je sicer vrnil, toda z močno omajanim zdravjem. Junija 1944 ga je zadela srčna kap, i. avgusta pa je podlegel.

Dr. Turk je bil visoka, sloka, prav markantna postava. Ze kol dijak je bil, dasiravno je izhajal iz strogo katoliške družine, svobodomislolno usmerjen. Kot profesor je bil vesten, tako da sta mu priprava za pouk, posebno pa korektura nalog jemala skoraj ves prosti čas. Počitnice, ki so pomnilce dijakom in večini njegovih kolegov čas potreben oddiha, so bile njemu čas stopnjevanega dela, ko se je lahko nemoteno posvečal študiju Trdine in ekserpiranju. Njegovi predstojniki poudarjajo v službenih ocenah odlično strokovno sposobnost in izvrstno metodo, taktčnost do učencev in kolegov, preudarnost, posebno pa marljivost. Za l. 1935 beremo tole značilno oznako: »Zelo marljiv in do skrupuloznosti vesten v izvrševanju službe.«

Prav v tej skrupuloznosti je nemara temeljni vzrok, da so glavni njegovi načrti (Trdina, Cvelbar) ostali neizvršeni. Nekaj nad dvajset člankov, objavljenih po Ljubljanskem Zvonu, Casopisu za narodopisje, življenju in svetu, Slovenskem jeziku in Kroniki (še-tje je bil tudi lokalni urednik) še daleč ne kažejo njegovih sposobnosti, saj so takorekoč le skromne drobntice, kj se odpade z njegove bogato obložene znanstvene mize, še manj pa njegove izredne marljivosti.

Danes, ko se tudi naša znanost razvija pod vse drugačnimi pogoji, kakor se je v času dr. Alojza Turka, čutilmo spoštovanje do njegovega dela, obenem pa se zavedamo, da bi nam bil lahko, če bi še živel, dragoceno sodelavec in izkušen svetovalec.

Vir: 1. zapuščina dr. A. Turka v novomeški Studijski knjižnici in bibliografiji njegovih spisov, ki jo je sestavil upravnik B. Komeli; 2. arhiv novomeške gimnazije (ustajbenški list A. Turka); 3. sporočila tov. prof. inž. I. Zobca in ravnj. J. Jarca.

Karel Bačar

V novomeškem okraju je 77 novih obrtnih pomočnikov

Število kandidatur za opravilne pomočnike izšlo je bilo leto iz vseh strok izredno veliko — kar 96. Izpiti so se pri okrajni obrtni zbornici v Novem mestu pričeli ob zaključku školskega leta 1953/54. Od vseh prijaviteljev je izpiti opravljalo 84 kandidatur, opravilo pa je 77. Tako praktično kakor teoretično so bili kandidati pripravljeni dobro pripravljeno, vendar so v praktičnem delu izpiti padli štirje kandidati, v teoretičnem pa trije (za 3 mesece).

Vso javnost, zlasti pa stare vavencev in obrtne mojstre gotovo zanima, kako so izpiti potekali. Izpiti je opravljalo 17 kandidatov državnega, 6 zadružnega, 2 družbenega in 52 kandidatov privatnega sektorja. Zanimi so uspehi, ki so jih kandidati dosegli. Odlično oceno v praktičnem delu je dobilo 11 vavencev, prav dobro 21; z dobro oceno je izdelalo 32, z zadostno pa 13 vavencev. Ocene v teoretičnem delu izpiti pa so bile: odličnih 8, prav dobrih 22, dobrih 32, zadostnih 15. Med odličnjaki so bili v večini (v praktičnem in teoretičnem delu izpiti) vavenci privatnega sektorja — v praktičnem delu od 11 odličnjakov 10, v teoretičnem delu pa 5. V praktičnem delu je po en odličnjak iz stroke avtomehanikov, kovarjev, mizarjev in frizerjev, dve šivilji in 5 pletilj. V teoretičnem delu pa je po en odličnjak v klesarski, pletiljski, sedlarski in čevljarški stroki, 2 iz avtomehanične stroke in 2 mizarja. V o-

ni praktičnega dela izpiti predavateljica doktorica. Ki jo je prejelo 36 kandidatov (v teoretičnem delu pa 22). Prav dobrih ocen je v praktičnem delu 31 (v teoretičnem 22). Precej porazno je število zadostnih ocen: 13 v praktičnem in 15 v teoretičnem delu izpiti. Če izračunamo skupno oceno v obeh delih izpita, dobimo končno oceno »dobro«, kar pomeni, da se kvalifikacija vavencev in njih znanje od zadnjih, to je pomladanskih izpita ni prav nič dvignilo. Po strokah so bili pri izpitu najmočnejše zastopani mizarji s 33 kandidati, pletilji s 19, frizerji in frizerjevi s 16, Kovinarji so postavili 16 kandidatov na izpit. Izpit je opravljalo še 6 čevljarjev ter po en sedlar, pek in koljar.

Rezultati doseženih ocen pri 28 izpitu poleg uspehov pokazali tudi vrsto napak, zlasti v delovni metodi posameznih podjetij in mojstrov, kar je znak, da je treba te metode nujno prilagoditi novim predpisom. Pa še druga negativna stvar, ki je pokazala: preslabi stiki med vavencem, starši in mojstrom. Vavenci, s katerimi so imeli starši vsaj nekoliko stika med učno dobo, imajo v svoji kategoriji v učbenju in razvoju njihovega učenja v delavnici in šoli ter se zanimali za njihove uspehe, so pokazali neprimerno več znanja in pre-

jele mnogo boljše ocene kot njihovi tovariši, ki so bili vso učno dobo prepuščeni sami sebi.

Danes, ko so ti vavenci, ki so pri izpitu nekako »skokni zlezli« z zadostno oceno in postali pomočniki, se je pojavil zanje, za njihove starše, prav posebno pa še za mojstre nov prebr problem, ki bo najbolj izjemal pač podjetje, oz. mojstra. Mladji pomočniki, ki so bili vse do zadnjega takorekoč navezani na učnega mojstra ali starejšega pomočnika, bodo sedaj imeli kaj težko stalice. Treba bo mnogo volje, mnogo truda in zatajevanja — da tudi zatajevanja po visokih pomočniških plačah — pa mnogo dela, da se bodo uvrstili v vrsto drugih pomočnikov v delavnici.

Po novih odredbah mora podjetje ali mojster obratovati novega pomočnika še eno leto v svoji delavnici in ga kajpada tudi plačevati po obstoječih predpisih ter odvajati akumulacijo od njegove plače socialnemu zavozovanju. Nastane vprašanje, kajpa takemu novemu pomočniku, ki je komaj »zlezal« pri izpitu z zadostnim redom, enako plačo, kot njegovemu starejšemu in boljše kvalificiranemu tovaristu. Kajti dogaja se da prav takile pomočniki najraje in najprej zadržujejo ustrezno pomočniško plačo.

Za enkrat je stvar še taka, zd se pa, da bi bilo zelo pametno tudi tu uvesti kategorizacijo in urediti plače in določiti prispevke za socialno zavarovanje po pomočnikovski zmožnosti.

jele mnogo boljše ocene kot njihovi tovariši, ki so bili vso učno dobo prepuščeni sami sebi.

Danes, ko so ti vavenci, ki so pri izpitu nekako »skokni zlezli« z zadostno oceno in postali pomočniki, se je pojavil zanje, za njihove starše, prav posebno pa še za mojstre nov prebr problem, ki bo najbolj izjemal pač podjetje, oz. mojstra. Mladji pomočniki, ki so bili vse do zadnjega takorekoč navezani na učnega mojstra ali starejšega pomočnika, bodo sedaj imeli kaj težko stalice. Treba bo mnogo volje, mnogo truda in zatajevanja — da tudi zatajevanja po visokih pomočniških plačah — pa mnogo dela, da se bodo uvrstili v vrsto drugih pomočnikov v delavnici.

Po novih odredbah mora podjetje ali mojster obratovati novega pomočnika še eno leto v svoji delavnici in ga kajpada tudi plačevati po obstoječih predpisih ter odvajati akumulacijo od njegove plače socialnemu zavozovanju. Nastane vprašanje, kajpa takemu novemu pomočniku, ki je komaj »zlezal« pri izpitu z zadostnim redom, enako plačo, kot njegovemu starejšemu in boljše kvalificiranemu tovaristu. Kajti dogaja se da prav takile pomočniki najraje in najprej zadržujejo ustrezno pomočniško plačo.

Za enkrat je stvar še taka, zd se pa, da bi bilo zelo pametno tudi tu uvesti kategorizacijo in urediti plače in določiti prispevke za socialno zavarovanje po pomočnikovski zmožnosti.

Zivinske razstave na Kočevskem so pokazale lep napredek živinoreje

Po vsej ribniški dolini so vabili plakati na živinorejske razstave, ki so bile združene s proslavo kmečkega praznika: — 25. avgusta prva razstava goveje živine v Ribnici, 26. avgusta prva razstava živine v Jurjevič, 27. avgusta razstava živine v Slatniku, nato v Karlovcu, Strugah, v drugi polovici septembra pa bo razstava goveje živine v Fari pri Kočevski reki.

26. avgusta je bila razstava v Ribnici. Kmalu po sedmi uri je razstavniki prostor napolnila lepa, rejena plemenska živina. Kar praznično ti je bilo pri sru, ko si opazoval nasmejan obraz živinorejev, ponosnih na lepo živino, ki je plod njihovega truda in urnega gospodarstva. Na razstavi v Ribnici je bilo 90 glav živine, ki si jo je ogledal precej obiskovalcev. Strokovno vodstvo razstave je bilo v rokah ing. Zorca, priznanega živinorejskega strokovnjaka iz Kočevja.

Na razstavi v Jurjevič je bilo 138 glav goveje živine domače sivojavre pasme. Ob lepi živini vidiš stati možakarja, ki

si viha brke. »Le pogledajte kaj naredi, glešča in skrb za živino. Če jo prodam, mi bo vruga lepe denarce,« takole si menja domači moštak, ko opazujemo njegovo res lepo kravo. Na razstavi je ing. Zorec razlagal obiskovalcem delo živinorejev, pa tudi razstavljalci so slišali marsikaj koristnega.

Naslednji dan je bila razstava v Slatniku (KZ Sušje). Živinorejci so prignali blizu 160 glav plemenske živine. Tudi na razstavi v Karlovcu in Strugah je bilo živahno. Razstavniki prostori so bili

povsod lepo uredeni, okrašeni z mlaji in zasjavami. Čeprav je precej nagajal dež, so živinorejci prignali okoli 600 glav živine. Vsi živinorejci so bili nagajani, Strokovna komisija je ocenila živino in ji prisodila od 20 do 150 kg močnatih krmil.

Strokovnjaki so dejali, da se je živinoreja na Kočevskem zelo dvignila. Pa ne samo strokovnjaki, tudi vsak obiskovalec je to lahko ugotovil. Vse to pa je kajpak nemajhna zasluga živinorejskih odsekov pri KZ.

O. K.

Ustanovitev Kmetijsko - gospodinjke šole v Gradacu

Na pobudo OLO Crlomelj so se zbrali v Gradacu 5. novembra 1953 poltični, novostretni in kmetijski delavci iz okraja in drugod, da bi se pomenuili o ustanovitvi Kmetijsko-gospodinjke šole v Gradacu.

19. marca letos pa sta okrajna zbor in zbor proizvajalcev okraja Crlomelj v zvezi s predlogom sveta za prosveto in kulturo in sveta za gospodarstvo izdala odločbo o ustanovitvi Kmetijsko-gospodinjke šole v Gradacu.

Z 30. marca se je preselila

Gospodinjka šola iz Vinomera v Gradacu. V šolskem letu 1954-1955 pa se bo začel redni pouk za kmečke fante in dekleta. Šola za fante bo trajala dve zimi po pet mesecev, in sicer od srede oktobra do srede marca; za dekleta pa je predvideno enoletno šolovanje — od septembra do julija.

Šola ima namen izobraževati kmečko mladino, ki je dopolnila 16 let starosti. Pouk bo prirojen belokranjskim razmeram, da bodo gojenci in gojenke lahko pripomogli k dvigu domače kmetijske proizvodnje in gospodinjstva. Zato bo imela šola dobre strokovne moči, laboratorije za preiskavo zemlje in dovolj možnosti za kmetijsko praksu: šolski posestvi v Gradacu in na Krupi, s skupno površino približno 47 ha, okoli 1.50 ha vinogradov v Semiču in 10 ha gozda. Gojenci bodo lahko spoznali tudi moderno kmetijstvo, saj bo posestvo nabavilo precej novih strojev.

Solsko poslopje je prenovljeno, ima nanovo napeljan vodovod in električno razsvetljavo. Zivljenje in delo v domu bo prav prijetno in bo temeljito izobrazilo našo podeželsko mladino v kmetijstvu in gospodinjstvu.

Ing. B. M.

Plemenito je delati v organizaciji RK

V mali dvorani množičnih organizacij v Kočevju so se zbrali 28. avgusta predsedniki in tajniki Rdečega križa in člani OO RKS. V njihovi sredini je bil tudi predstavnik OO RKS. Prvi deli konference je bil posvečen 10. obletnici ustanovitve RKS. Malo poznata je bila ta obletnica, toda zato nič manj slavnostna in lepa. Besede predsednice OO RKS, Dušanke Svigiljeve, ki »v vsakem nagajal kotvor orisala zvezo vino in pomon RKS vse od ustanovitve do danes, so se vsem globoko vtisnile in marsikdo na konferenci je bil ponosen, da je sodeloval v tej človekoljubni organizaciji. Lepe besede o jubileju RK je spregovil tudi predstavnik OO RKS, nato pa v imenu Glavnega odbora RK izročil petin (od tega so štiri žene) najdelavnejšim in najbolj uspešnim članom RK in jim podelil nagrade za delo. Tudi OO RK je nagradil najzaslužnejše organizacije RK in posameznike z listnami diplomami ter knjižnimi nagradami.

Drugi del konference je obsegal delovni program. Prevedel proštora bi zavzelo, če bi hoteli zapisati vse kar so razpravljali na konferenci. Odbori RK so uspešno sodelovali pri organiziranju zdravstvenih tečajev za kmečko mladino. Skozil te tečaje je šlo zadnje dve leti nad 800 deklet. Vso skrb so posvečali otrokom s tečajev, ki so organizirani socialno ogroženim staršev, zdravstvenim kolonijam itd. Uspešno je bila izvedena akcija za prostovoljno oddajo krvi, nadalje borba proti TBC. RK je nudil pomoč socialno ogroženim ljudem, pomembna je pomoč pri mali sanaciji vasi — 1.400.000 din, prihodnje leto pa nameravajo zbrati in dati v te namene 3.000.000 din. Organizacije RK so bodo skupno z ostalimi organi-

zactjami še v večji meri kot doslej borile proti pijačevanju. Pijačevanje je na Kočevskem še v mnogih družinah tisto zlo, ki nas resno opozarja, da se enoramo proti njemu boriti z vsemi sredstvi. Na konferenci smo slišali tudi plemenit nasvet, naj bi se organizacije RK zavzele tudi za tiste, ki pridejo iz zaporov. Po odložitvi kazni ne smemo te ljudi pustiti in nemar, sicer bodo zagrejeni in prej ali slej spet padli v kriminal. Videti smo, da dejavnost RK tega na vsa področja in da je lahko tudi povsod uspešna, če so ljudje voljni delati in teji plemeniti in človekoljubni organizaciji.

O. K.

TRDINOVO ROJSTNO MESTO PRAZNUJE 800-LETNICO

Letos praznuje Trdinovo rojstno mesto, Mengše na Gorenjskem, 800-letnico svojega obstoja. Mengše je pretežno obrtno mesto, vendar ni brez vsake industrije. Znana je mengška tovarna glasbil, v prejšnjih časih so imeli graščaki Starost tam pivovarne, karakteristična za Mengše pa je stara industrija slamnčkov. Obrtniki so v glavnem mizarji. V Mengšu in okolici je precej trdnih kmetov, kakršni je bil tudi oče prapovednika in dolenskega usda Janeza Trdine.

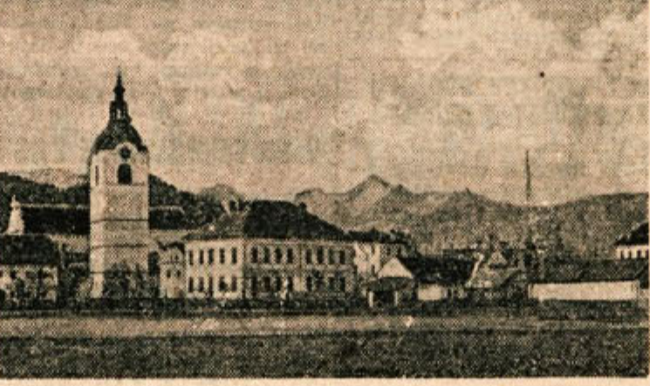
Ob tej visoki obletnici je izšel »Mengški zbornik 1151-1954«, ki je pomemben doprinos k našemu krajevno zgodovinskopisju. Vsebina zbornika je pestra: razprava »Iz preteklosti Mengše nas seznanja s prazgodovinsko, rimsko in staroslovensko dobo in z nadaljnjim razvojem kraja in okolice. Temu sestavku sledi prevod treh krajskih poglavij iz Valvasorjeve »Slave vojvodine Kranjske«. Tudi leto 1848 je našlo v Zborniku svoje mesto — objavljen je odlomek iz Trdinovih Spominov, kjer popisuje dogodke v Mengšu v tem letu. Dalje nas seznanja Zbornik z umetnostno zgodovinskimi spomeniki, z gospodarskim orisom kraja, z življenjskimi pomembnimi ljudi, ki so se rodili v Mengšu itd. Drugi del Zbornika, ki bo izšel prihodnje leto ob 50-letnici Trdinove smrti in 10-letnici zmage nad okupatorjem, bo obširno obravnaval es narodnoosvobodilnega gibanja in čas po osvoboditvi.

Tudi Novo mesto čestita Mengšu ob visokem jubileju, kakor bi mu čestital Janez Trdin, ki ni bil samo Mengšan, ampak tudi Novomešan, in to še v večji meri.

Letos praznuje Trdinovo rojstno mesto, Mengše na Gorenjskem, 800-letnico svojega obstoja. Mengše je pretežno obrtno mesto, vendar ni brez vsake industrije. Znana je mengška tovarna glasbil, v prejšnjih časih so imeli graščaki Starost tam pivovarne, karakteristična za Mengše pa je stara industrija slamnčkov. Obrtniki so v glavnem mizarji. V Mengšu in okolici je precej trdnih kmetov, kakršni je bil tudi oče prapovednika in dolenskega usda Janeza Trdine.

Ob tej visoki obletnici je izšel »Mengški zbornik 1151-1954«, ki je pomemben doprinos k našemu krajevno zgodovinskopisju. Vsebina zbornika je pestra: razprava »Iz preteklosti Mengše nas seznanja s prazgodovinsko, rimsko in staroslovensko dobo in z nadaljnjim razvojem kraja in okolice. Temu sestavku sledi prevod treh krajskih poglavij iz Valvasorjeve »Slave vojvodine Kranjske«. Tudi leto 1848 je našlo v Zborniku svoje mesto — objavljen je odlomek iz Trdinovih Spominov, kjer popisuje dogodke v Mengšu v tem letu. Dalje nas seznanja Zbornik z umetnostno zgodovinskimi spomeniki, z gospodarskim orisom kraja, z življenjskimi pomembnimi ljudi, ki so se rodili v Mengšu itd. Drugi del Zbornika, ki bo izšel prihodnje leto ob 50-letnici Trdinove smrti in 10-letnici zmage nad okupatorjem, bo obširno obravnaval es narodnoosvobodilnega gibanja in čas po osvoboditvi.

Tudi Novo mesto čestita Mengšu ob visokem jubileju, kakor bi mu čestital Janez Trdin, ki ni bil samo Mengšan, ampak tudi Novomešan, in to še v večji meri.

Pogled na Mengše

Krasinčani v borbi za napredek vasi

V zadnjem času tudi prebivalci Krasinca v Beli krajini potrjujejo, da hočejo s časom napredovati. Letos so se z vsami silami zagnali v gradnjo velikega gasilskega doma. Dom bo velik 12x19 metrov in bo imel poleg potrebnih prostorov za gasilce tudi dvorano za kulturno prireditve. Pod osebnim vodstvom vodnika gasilske čete Toneta Zednjaka, ki je tudi član občinskega ljudskega odbora, ter ob pomoči občine, okrajne gasilske zveze in vavencev, je domači svet izdal zelo hitro. Prejeto so ga spravili pod streho, sedaj pa hitro delo naprej, da bo to leto do kraja dograjen. Posebno domači gasilci veliko pomagajo s prostovoljnimi delom pri gradnji doma. Vsa gasilska se je zavežala za 8 delovnih dni brezplačnega dela. To obvezo so mnogi že tudi izpolnili in presegli.

Se za en zdravstveno-higijenski ukrep v svoji vasi so odločili Krasinčani. Skoraj pri vsaki hiši imajo mlakužo. Podobne mlakuže ali kane imajo tudi po drugih belokranjskih vaseh, toda na Krasincu so se pogovorili, da jih zlo odstranijo in dal tako vsaj lepšo podobo, hkrati pa s tem zavrli legla žab, komarjev, mrčesa, nesnage in bacilov. Prav gotovo imajo pri razširjanju mlakuž in mlakužnih pomembno vlogo. Ker je za napajanje živine v bližini Kolpa, so te luže res povsem nepotrebne.

Včasih so se Cerkljčani radi kosali s Krasinčani, kadar je šlo za napredno stvar. Pri gradnji gasilskega doma pa so jih sedaj prehiteli Krasinčani. Tudi v Cerkljčah namreč hočejo postaviti gasilski dom in so s podporo okrajne Gasilske zveze že kupili neko stavbo, ki se nameravajo preurediti v gasilski dom. Ta sklep Cerkljčanov je vsekar vreden pohvale, toda sedaj se premo stori, da bi ga uredili. So se pa Krasinčani čisto drugače oprijeli dela, zato imajo take uspehe.

Novice iz Drage

Ko je nekaj drva, se je ponestril Valentin Janež iz Podprestevnice. Upognjena veja je odskočila, in ga udarila po nosu, mu zlomila nosni pretin in poškodovala ustno votlino. Z rešitvijo avtomobilom so ga peljali v ljubljansko bolnišnico.

V.

Pismo iz Drage

Sredi kočevskih in notranjskih gozdov se razprostira v višini 800 m širna planjava, ki na južnozapadni strani meji na LR Hrvasko, na severozapadu pa na postojnski okraj. Kakor jate kokosi čepa na tej ravnici vasi Podpresta, Draga, Srednja vas in Trava, vhod na to planjavo pa zapira vas Lazeč. S Trave se pot strmo spušta proti Črnemu

potoku, Pungertu, močno vijugasta cesta pa nas popelje v malo mestece Gorskoga Kotorja — v Čaber. Ze s Trave lepo vidimo Oslinskih dolino in hrvatske hribe, od katerih je najvidnejši Risnjak. S Petrihovega vrha pa sega pogled tja do notranjskega Sneznika, po Hrvaski in Sloveniji ter kočevskih gozdovih. Če se spustimo malo nižje, pa pridemo do izvira Carbranke in njenih lepih slapov. Vsi ti kraji so zelo priljubljene izletnikom iz Zagreba in drugih predelov Hrvasko. Posebno zagrebški študentje radi pridejo tja na večtedenski počitek.

Ti kraji so zelo lepi, a zaradi oddaljenosti malo poznani, da se zdi človeku, kakor bi bili odtrgani od sveta, vendar tega ne zaslužio. Saj so med NOB nudili našim borcem kolikor so mogli. Zato so se okupatorji in domači izdajalci nad njimi maščevali; požgani domovi, padle žrtve, mučenje in koncentracijske taborišča pričajo o tem. Zato je prav, da bi o teh krajih vsaj kaj pisali, da bi se stari borci spominjali dni, ki so jih preživeli tu med NOB.

M. V.

Zabave in prostoti je bilo hitro konec

V Podhosti pri Dol. Toplicah so 15. avgusta odkrili sponenik padlim borcem. Po slavnosti je bila zabava na vrtu pri bifeju. Na zabavi je bil tudi domačin iz Podhoste, posestnik Viktor Novina. Do moči se je nekoliko opil in ko so ga ostali gostje spravili na ležišče za veselilnim prostorom, mu je iz žepa v suknji padla dobro rejena denarnica. Denarnico je opazil le 23-letni Jože Medic iz Meniške vasi št. 25. Neopazeno se je vrnil k Novini in pobral denarnico, v kateri je bilo nad 42.300 din. Denar je pozneje še enkrat prešel v navzočnosti Jožeta Maverja iz Meniške vasi, in tu zabičal, naj molči. Jože Maver je zahteval od njega polovico denarja. Medic pa mu je dal le 600 din. Pozneje sta skupaj še pila, naker je Medic pijanega Maverja spravil domov. Doma mu je ponudil še 7 tisočakov in ker je bil Maver zaspan, mu jih je vtaknil v žep.

Drugi dan je Medic odšel v Ljubljano. Pri Na-Ma je kupil m.oko obleko za 12.800 din, dežni plašč za 6.500 din, kapo za 320 din, pri »Triglav« čevlje za 5.900 din in še nekatere par nogavice in srajco. Denarnico in dokumente je raztrgal in jih vrnil v stranišče pod tromostovjem. Oblečen »kot iz škafličice« in še z nekaj tisočaki v žepu je šel k znaniki v Sisko, kjer je bil že 17. avgusta zvečer aretiran.

Da je Medic mlad, nevaren pokvarjenec, kaže tudi drugi primer. Letos v maju je šel v Dol. Toplicah k župniku in ga prošil naj mu posodi 20.000 din. Ker je župnik trdil, da ni mila denarja, je Medic poskusil drugače in izjavil, da je uslužbenec Tajništva za notranje zadeve, pa kljub temu denarja ni dobil.

Oba krivca sta se zagovarja-

la na okrajnem sodišču v Novem mestu 24. avgusta. Medic je dejanje odkrito priznal, toda brez trohice kesanja. Maver pa je zanikal da bi zahteval polovico denarja in da bi vedel, da je ta denar dobil nepošteno. Vendar je od prejetega denarja dal materi 1000 din, za ostalo pa je kupil žago.

Jože Medic je bil za obe deljani obsojen na eno leto stroge zapore in povračilo škode okškodovancu v znesku 29.708 din; Jože Maver pa na 3 mesece zapore in povrnitev zneska 1.800 din. Nekaj denarja so mu milijniki vzeli že pri aretaciji in ga vrnilo okškodovani. Oba obsojena morata plačati tudi stroške po 300 din povprečine.

6 mesecev zapore, ker ni plačeval živinovine

Anton Deželan je sin večitega posestnika iz Vel. Brusnice. Zato si gotovo misli, da si lahko tudi več privoščil. V domači vasi ima kar dva nezakonka otroka, vsakega z drugim dekletom. Za oba otroka se pa kaj malo briga in ne plačuje redno določene živinovine. Dvakrat je bil zato že obsojen, enkrat na en mesec in drugič na tri mesece zapor. To ga pa ni izpametovalo. Obe nezakonki materi sta letos spet vložili tožbo proti njemu zaradi zanemarjanja očetovskih dolžnosti. Zanimivo je, da je ena svoje prvotno pričevanje, češ da ji ni toliko in toliko časa dal nobenega denarja, preklcala in navedla da ji protit plača vse. Gotovo jo je kdo tako pogovoril toda zaradi krivega pričevanja se bo moral prav gotovo sama zagovarjati pred sodiščem.

Deželan se tudi ni obzval pravo sodišča, zato je bil na razpravi 20. avgusta obsojen

brez navzočnosti, in sicer zaradi neplačevanja živinovine za enega nezakonskega otroka in zato, ker je otrokovo mater, ko ga je opomnila na očetovsko obvezo se oklofutal. Ker je sojen ponovno za isti prekršek, je sodba dokaj stroga in se glasi: 6 mesecev zapore, 500 din za zdravniško sprječevalo, 1000 din za bolečino otrokovi materi. Ker jo je napadel in 1000 din povprečine. Tako bo sedaj poleg plačila obveznosti še sedel v zaporu šest mesecev, kjer bo lahko spoznal, da naši zakoni vedno ščitijo otroka.

Brez povoda je oklal tovariša

V nedeljo 22. avgusta je bila v Nemški vasi pri Ribnici gasilska veselica. Bilo je dosti ljudi, zabavali so se in peli kakor je običajno na veselici. Med to družbo sta bila tudi mlada fanta, ki sta pila pri litru: Gorše Franc iz Rakitnice in Orazem Franc iz Grčaric. Kar nenadoma je Orazem zvelkel z veselicega prostora Goršeta ter ga zabolal z lovskim nožem, katerega si je nekje na nepošten način privoščil, globoko v rebra na desno stran. Gostje, ki so kmalu opazili kaj se je zgodilo, so razjarjeni navallili na zverinskega fanta in le po zaslugi organov LM, ki so ga le s težavo ubranili pred razburjenimi ljudmi, je odnesel celo kozo. Zaboleneza Goršeta so spravili do zdravnika v Ribnico od tam pa takoj v bolnišnico v Ljubljano. Gorše je bil dalj časa nezavesten in le po zaslugi organov LM iz Ribnice, ki so mu nudili prvo pomoč, oziroma poskrbeli za hiter prevoz do zdravnika in v bolnišnico, ter vestnim zdravnikom v bolnišnici se je zahvalil, da bo življenje mladega fanta ohranjeno. Mladi napadalec zasluži najstrožjo kazen.

em-

POD »SVILENIM DEŽNIKOM«

Dobro uro od železniške postaje je letališče Prečna. Tu preskušajo mladi padalci svojo sposobnost in znanje, pridobljeno v spomladanskem tečaju. Skenjari prihitte večkrat tudi mladi modelarji pod vodstvom Novakovega Petra s svojimi modeli pokazat razne čudovite akrobacije.

Prejšnji teden so imeli Novomeščani priliko, da so si s prebivalci Prečne ogledali prve skoke »svilenim dežniki« mladincev in mladink iz Novega mesta.

To so študentje, mladi delavci, učenci v gospodarstvu itd. Vsi so željni skokov in letov, drzni, neučakani. Dolgo so čakali, mnogo jih je že obupal. Mislijo so, da ne bodo nikoli uspeli. Pa le ni šlo vse gladko. Ze samo letališče ni nič kaj primerno za začetnike. Tako so padali »svileni dežniki« po zeleni poljani, drevu, koruzi in celo v potok. Krivo je bilo tudi vetrovno vreme. Čeprav so bili vsi hrabri in veseli, se jim je vendar videl na obrazu strah: kako skočiti, ali se bo padalo odprlo, kje bo pristalo? Toda vsi strah je bil pozabljen, ko so srečni in veseli pristajali na zemljo. Po prvem skoku si je vsak želel še skakati. Vsakdo izmed padalcev je pravil, kako lepo in prijetno je na padalu ter da ne bo nikoli pozabil dneva, ko je bil prvič pod »svilenim dežnikom«.

Brane

Dopisujte v »Dolenjski list«

Dopisujte v »Dolenjski list«

TOVARNA LESNIH IZDELKOV NOVO MESTO in LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE NOVO MESTO sta se združila in preimenovala v firmo:

»NOVOLES« dolenska lesna industrija NOVO MESTO

Tekoči račun pri NB Novo mesto št. 616-T-5

Svojim odjemalcem nudi po najnižjih dnevnih cenah:

smrekov (ielov) rezan les, bukov papien in neparijen rezan les, brestov rezan les, hrastov rezan les, sadne zaboje — gajbice, bukove in hrastove parkete — lesno galanterijo vseh vrst

Občina Mirna peč ima možnosti za razvoj

Potrebujejo boljše železniško postajo in skladišče — Imajo možnosti za stalen kamnolom in apnenico, ki bi zaposlila domačodelno silo — Komunalna dela ugodno napredujejo — Mnogo si obetajo od nove avtoceste

Iz Mirne Peči odhaja vsak dan na delo v Novo mesto kakih sto ljudi. Vlak se od Ljubljane do Mirne peči že tako napolni, da za potnike, ki vstopajo na tej postaji, ni več prostora. Natakajo se po hodnikih in stopnicah in celo na odbijačih. Ko se bo pričelo šolsko leto, bo gneča še večja in nesreče tudi ne bodo izostajale. Zato Mirnopečani opravljeno zahtevajo, da se ta zadeva uredi. Ali ne bi bilo mogoče priključiti še enega ali dva potniška vozova? Tudi mirna postaja več ne zahteva sedanjim potrebam. V dežju in mrazu je sila težko prežebati na mirnopeški postaji, ki še zadnje ne more sprejeti vseh potnikov.

V Mirni peči imajo tri trgovine, ki dobivajo blago iz Ljubljane, deloma tudi iz Novega mesta. Imajo pa velike težave. Na domači postaji ne morejo blaga niti sprejeti niti oddati. To lahko obravnavajo v Novem mestu ali v Trebnjem, kar pa je draga zadeva. Samo voznik do Novega mesta stane 1000 dinarjev. Koliko pomani en voz za trgovino, si lahko mislite. Zato je v Mirni peči potrebno skladišče ne le železniški postaji.

Občina ima dovolj delovne sile, ki išče zaposlitve drugod. Pripravljeno ceste v Novem mestu delajo skoraj sami Mirnopečani. Doma nimajo prave zaposlitve. Občinsko podjetje, ki je bilo Solosno mizarstvo, tečajev, zidarstvo) zapušele so tudi 30 ljudi. Preostane še delo pri velikih kmetih, pa tudi to ni veliko. Zato iščejo Mirnopečani delo drugod, v drugih občini pa leže neizkoriščeni skladi odličnega kamna. Tudi enonca primerne za pridobivanje apna, je dovolj. Z njimi bi lahko stalno vzdrževali veliko apnenico. Obe podjetji bi zaposlili kar veliko ljudi.

V povojnih letih je občina Mirna neč že precej napredovala. Postavili so lep in prostoren zadržni dom. Dvorana je že urejena, 16. marca so v njej proslavili drugi občinski praznik. Z ostalimi deli bodo letos nadaljevali. Za povprečno občino pri vsakem pokopališču je dalja občina

100.000 dinarjev. Ljudje se za vsa ta dela živo zanimajo, posebno pa še za vodovod, popravilo cest in poti. V ta namen je občina določila 620 tisoč dinarjev. Na zborih volivcev in množičnih sestankih so občani sklenili, da bodo napravili prostovoljnega dela za dva milijona dinarjev. Poti so že popravili v Karteljevem in Sentjurju, od postaje Mirna peč proti Velikemu Kalu pa so zgradili cesto. Vodovod imajo v Hmeljčiču, na Velikem in Malem Kalu, v Sentjurju so ga zgradili lansko leto, Dolenja vas pa ga pripravljajo letos. V občini je še osem vasi brez

elektrike: Gorenje in Dolnje Karteljevo, Gornje in Dolnje Kamenje, Spodnji, Srednji, Gornji Globodol in Jordankal. Kmetije bodo dali sami les za drogove in skopali jame.

Prebivalci občine Mirna peč navdušeno pozdravljajo gradnjo nove ceste Ljubljana—Zagreb, saj jim bo nudila zaslužek in jih povežala s svetom.

Gasilski praznik v Suhi krajini

V nedeljo 22. avgusta je bilo v središču Suhe krajine v Hinjah kaj živahno. Saj ni čudo — že ves teden preje so se člani gasilskega društva in ostali prebivalci pridno pripravljali na svečan sprejem motorne brigadne, katero jim je podarila OGZ iz središča Tajištva za notranje zadeve pri OLO Novem mestu. Gasilski dom, ki je kluboval vsem vojnim veteranom in je edini ostal nepoškodovan, je bil ta dan slovesno okrašen, dovolj zgornja priča, da z veseljem sprejema zoper dragoceno orodje. Prihitek slovesnosti je bil napovedan za 14. uro, to namerno pa so preprečili temni oblaki

USTANOVITEV PODJETIJ ZA PROMET Z ODPADKI

V Uradnem listu FLRJ št. 20/54 je objavljen odlok o pogojih za ustanovitev podjetij za promet z odpadki in erotnih skladih teh podjetij. Z zbiranjem in prometom odpadkov se lahko ukvarja podjetje, ki izpolnjuje pogoje predpisane v 22. členu uredbe o trgovanju ter o trgovskih podjetjih in trgovinah in ki ima določeno tehnično opremo.

Z zbiranjem odpadkov se lahko ukvarja tudi proizvajalno podjetje, ki uporablja odpadke v proizvodnji kot surovino ali material.

Podjetja za promet z odpadki lahko imajo v svoji sestavi prodajalno za prodajo na drobno uporabnih odpadkov.

in precej hud naliv. Čeprav so si ljudje želeli dežja — vendar bi ga prav radi odložili na drugi dan, da ne bi motili slavnostnega razpokošenja. Po enourni zamudi so okrašen konji pripeljali novo brigadno. Precej velika množica ljudi je s posebnim priznanjem sprejela novo orodje, saj se bodo odlej počutili vse bolj varne v svojih obnovljenih domovih kakor doslej.

Po strumno podanem reportu je pevski zbor zapel državno himno. Predsednik občine tov. Babič je otvoril slavnost in prisrčno pozdravil zbrane goste. Mešani zbor pod vodstvom tov. Babiča je zapel tri pesmi tako lepo in občuteno, da zasluži vse priznanje. Nato je sekretar OGZ s posebnim

V 55 DOMOVH JE ZASVETILA ELEKTRIČNA LUČ

22. avgusta je bilo v Zburah pri Skočjanu zelo živahno. Kako ne, saj jim je izpolnjena dolgoletna želja: imeli bodo elektriko. Zasvetila je v 55 domovih vasi Zbure, Zavrhi, Zalog, Modruše in Rink. Za to svečanost so se prebivalci vsaj zelo marljivo pripravljali, le vreme jim je nekoliko oviralo delo. Na otvoritvenem proslavljanju so povabili predstavnike ljudske oblasti in zastopnike podjetja, ki jim je napeljala elektriko.

Prebivalci novo elektrificiranih vasi se zahvaljujejo vsem, ki so pomagali, da se je uresničila njihova davna želja in potreba. Zahvalo zaslužita predvsem OLO Novo mesto, ki je prispeval za

govornom izročil dragoceno orodje društvu, z željo, da bi bilo vedno na mestu v pripravljenosti, a v resničnem požaru naj bi uspešno gasilo goreče domove tudi; v tem predelu leže slovenske dežele. Po govoru je možki zbor zapel še tri pesmi, nakar se je že ob lepem sončnem vremenu pričela prijetna domača zabava — tretja po številu v štirindvajsetnem obstoju društva.

Naj bo ta dan nov začetek družbenega življenja, dan, na katerem se bodo še dolgo spominjali vsi Suhokranjci. To orodje naj zopet združuje razcepčnost in jih temeljno poveže v pravo bratsko skupnost in mirno sožitje.

P. J.

elektrifikacijo 3.175.000 dinarjev, in okrajina Zadružna zveza v Novem mestu, ki je pomagala za 1.500.000 dinarji. Tudi vaščani niso držali rok križem, ampak so pomagali kar so največ mogli. Prekršili so 190 drogov in napravili nad 4000 ur udarniškega dela. Najbolj se je zavzel za delo Janez Pišker iz Zbur, čeprav nima svoje hiše. Tudi mlinarica Katarina Ajdovec je zadovoljna, da ji bo svetila elektrika; na vse kriplje pa se je upirala napeljavati za industrijski tok. Revica se je menda bala, da bodo ljudje začeli doma mleti, potem pa »adijo merca«.

A. S.

Kdaj bodo nehali nezakoniti odpusti?

Razumljivo je, da morajo biti navedbe za utemeljitev odpovedi delovnega razmerja resnične. O tem so že mnogo pisali naši člani, vendar še v mnogih primerih odkrivamo laži.

Upravnik gostinskega in zdraviliškega podjetja v Dolenjskih Toplicah je 30. septembra 1953 izdal odločbo št. 24-53 o odpovedi delovnega razmerja I. K. Odpoved utemeljuje s tem, da so poljska dela prenehala in da bodo z zaključkom gostinske sezone ukinili tudi svinčerejo na zdraviliški ekonomiji; druge primarne zaposlitve pa za imenovano tovarnilico ni.

I. K. je pri posredovalnici za delo pri OLO Novo mesto zahtevala oskrbnino, pripadajočo delavcem, ki začasnou alio v delovnem razmerju.

Letos junija pa je prišel imenovani upravnik na posredovalnico za delo in vprašal za 5 poljskih delav in eno snazniko. Pomudili so mu tudi I. K., ki pa jo je odklonil, češ da je imela napravljen odnos do dela in se je z upravo neupravičeno prepirala. Tudi pisмено sporočilo, ki ga je zahteval Biro za posredovanje dela, je bilo tako. Tov. I. K. torej niso odpustili iz podjetja zato, ker zanjo ni bilo primerne mesta, saj so takoj poskušali drugo službenko. Pripomniti moramo, da je tovarnilica I. K. vodov. širve sanitičnega teritorija — mati dveh otrok in brez vsakega premoženja.

Sama je izjavila, da je ni nihče nikoli opomnil, da ne dela prav ali da bo odpušena, če se ne bo popravila. Vprašamo se, kaj je in stari sindikalna organizacija v Kočevju. To je edina zveza Poljske doline ob Kolpi z zunanjim svetom.

Prebivalci te doline so na žalost lahko že večkrat ugotovili, da navedeno podjetje podcenjuje to edino prometno zvezo. Kadarkoli namreč podjetje potrebuje avtoBUS za kakšno luksuzno vozilo ali izlete, vzame za to avtoBUS iz starotrske proge, ne glede, kaj bodo rekli številni potniki, ki so vezani nanj. Včasih pošlje podjetje na mesto avtoBUSA tovarni avto, včasih pa tudi tega ne. Tako je bilo 14. avgusta letos, ko so številni potniki, med njimi tudi matere z otroki v Crnomlju zastoj čakali kakršnokoli vozilo. Nič ni pomagalo, vsi potniki so morali peš iz Cr-

N. M.

19. septembra vsi na Ostrožno, na vseljidsko manifestacijo našega ljudstva!

Spet so se odprla vrata učilnic

Počitnice so minile, znova so se odprla vrata naših osnovnih šol, v srednjih šolah pa se bo brez teden ali dva tudi začel pouk.

Kjer so otroci imeli res lepe počitnice, se zdaj spočit in polni volje spet vračajo k knjigam, da si naberejo novega znanja. Da bi bilo novo šolsko leto uspešno, pa ni samo stvar mladine in vzgojiteljev, pač ra v veliki meri tudi staršev. Prav te dni so na svetovnem kongresu za zaščito otrok v Zagrebu še posebej poudarjali, kako velikega pomena je vzgoja v družinskem krogu za rast mladega človeka. Mnogi starši mislijo, da so se s tem, ko je otrok začel hoditi v šolo, znebili skrbi, v resnici pa se s tem dolžnosti staršev še povečajo.

Za vsakega otroka so prvi koraki v šolsko življenje svoisten dogodek. Nekateri otroci, stopijo prvič v šolo preplašeni, drugi spet z velikim pričakovanjem. Tem in onim pa bi morali starši precej pomagati že pri prvih korakih v svet učenosti. Prav je, če oče ali mati prvi dan šolskega leta z bodrilnimi besedami pospremita otroka v šolo. Ko se vrne domov, moramo otroka z zanimanjem poslušati, mu dati nasvete, ne pa tako kot se žal marsikje — posebno na podeželju — zgodi, da takšen solarček nima nikogar ob sebi, s komer bi se lahko pogovoril in se čuti osamljenega.

Se mnogo važneje pa je, da starši vse leto skrbijo, kako se otrok učil, ali ima pri učenju težave in kako sploh uspeva v šoli. Nekateri mislijo, da je dovolj, če ob koncu leta ali nekaj tednov prej poročajo: »... ali bo moj zdelava...«, med letom pa jim ni mar, kaj otrok počne, kako se učil, kako napreduje. Se bolj pa so vsega obsojanja vredni tisti starši, ki nalagajo otrokom toliko dela,

da se ne morejo učiti, da morajo zanemarjati šolo, izostajajo od pouka itd. Res je, da je vedno manj staršev, ki otroka ne bi pustili v šolo, češ, moja mati in oče sta tudi znala le čitati in pisati, pa sta le živela, zakaj bi se pa moj otrok toliko vlačil po šolskih klofeh. Vendar pa se posebno na podeželskih šolah zgodi, da kmečki otroci po en teden ali še več ne pridejo v šolo, ker morajo prijeti doma za poljsko delo.

Pri teh otrocih ni škodljivo le to, ker ne obiskujejo pouka in v šoli zaostajajo, temveč zaostajajo tudi v svoji rasti, kar jim starši nalagajo taka dela, za katera še niso dovolj močni.

Ko se odpirajo spet vrata hramov učenosti, bi želeli, da bi bilo takih primerov vse manj, da bi vse lepše rastele naš mladi rod in se usposabljal za življenje, saj danes bolj kot »dalkoli velja pravilo: «Koli kor znaš toliko veljaš!» Z. G.

Več zelenjave v naše jedilnike

Zelenjava je za zdravje nujno potrebna in mnogo pomeni v ljudski prehrani. Pri nas v Sloveniji pojemno na splošno pre malo zelenjave, vsaj razne ankete povedo tako. V kmečkih družinah jo porabijo veliko le v poletnih mesecih, pozimi pa je je povsod premalo. Poskrbeti bi morali, da bi bila enakomerno porazdeljena vse leto.

Kaj pravzaprav je zelenjava, iz česa je sestavljena? V zelenjavi je povprečno 70—90 odstotkov vode, 2 odstotka beljakovin, od 25—12 odstotka ogljikovih hidratov, od 0,1—0,5 odstotka maščob, od 2 odstotka rudniških snovi in vseh vrst vitaminov. Pomembne so predvsem rudniške snovi in vitamini, ki bi jih moral človek zaužiti vsaj 240 gramov na dan.

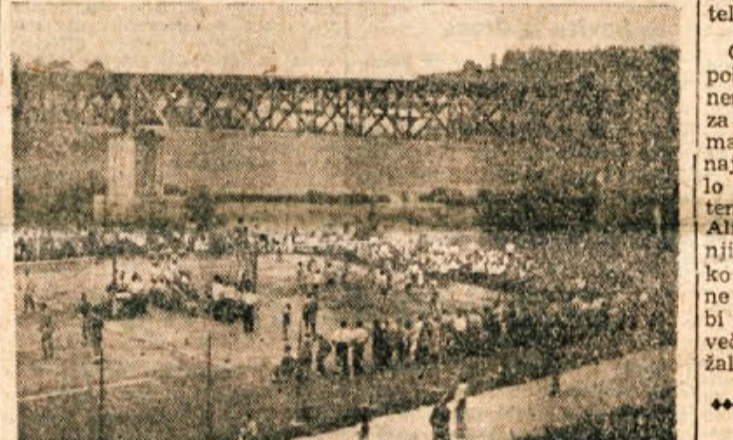
Zelenjava vpliva osvežujoče na človeka, vzbuja tek in sili prebavne organe k močnejšemu delovanju. Se posebej potrebna je zelenjava otrokom, ker pospešuje rast kosti, celicja in tvorbo krvi. Pomanjkanje zelenjave in s tem vitaminov pa povzroča razna obolenja. Sedaj, ko je zelenjava na

pretek, bi morala vsaka gospodinja misliti na zimo in zgodnjem spomlad, ko je pomanjkanje zelenjave najbolj občutnejše. Pripravi naj si čimprej zelenjave za tiste »suhle dni«. Sedaj je še čas, da vseje motovilce, radič, špinačo, nasadi endivijo in zimsko solato. Tako bo preskrbljena z zelenjavo še v zgodnji pomladi. Pozim, pa bodo prišle prav zelenjavne konzerve, ki jih je treba že sedaj pripraviti. Nekateri vrste zelenjave pa lahko tudi posušimo ali spravimo v klet. Če se lahko pripravimo za zimo, ne bomo v zadregi za svežo in sočno hrano. B. Z.

Kaj pravijo k temu starši

Neverjetno pokvarjena sta se pokazala dva mladca iz žužemberške okolice. 22. avgusta v popoldanskih urah kolarila s kolesi med Zafarom in Cvibljem in se pri tem obrasala skrajno nedostojno. S kolesi vred sta se vlegla sredci ceste, odpela hlače ter kazala mladmoidim intimne dele telesa.

Oba se bosta zagovarjala za pohujšljivo obnašanje na javnem prostoru pred sodnikom za prekršek, toda to je premalo. Tako obnašanje zasluži najstrožjo kazen. Dobro bi bilo tudi vedeti, kaj pravijo k temu starši in njihovi svojci? Ali je njim vseeno, kaj delajo njihovi sinovi ali nečaki in kako se obnašajo? Vzgoji mladine na žužemberškem področju bi res morali vsaj posvečati več pažnje, ker gornji primer žal ni osamljen. L. M.

Javno vprašanje Gozdnemu avtopodjetju v Kočevju

AvtoBUS progo Stari trg ob Kolpi — Crnomelj in Stari trg — Kočevje ima kočevsko Gozdno avtopodjetje. Iz starega trga vozi avtoBUS trikrat tedensko v Crnomelj in trikrat tedensko v Kočevje. To je edina zveza Poljske doline ob Kolpi z zunanjim svetom.

Prebivalci te doline so na žalost lahko že večkrat ugotovili, da navedeno podjetje podcenjuje to edino prometno zvezo. Kadarkoli namreč podjetje potrebuje avtoBUS za kakšno luksuzno vozilo ali izlete, vzame za to avtoBUS iz starotrske proge, ne glede, kaj bodo rekli številni potniki, ki so vezani nanj. Včasih pošlje podjetje na mesto avtoBUSA tovarni avto, včasih pa tudi tega ne. Tako je bilo 14. avgusta letos, ko so številni potniki, med njimi tudi matere z otroki v Crnomlju zastoj čakali kakršnokoli vozilo. Nič ni pomagalo, vsi potniki so morali peš iz Cr-

nomlja v Stari trg. Od 13. avgusta dalje pa s njihovo samo tovarni avtomobil in to po isti ceni, kot avtoBUS. Po navadi nalože na tovarni avtomobil se razno blago, da je neudobnost in nevarnost vozila še večja.

Javno vprašamo delavski svet kočevskega Gozdnega avtopodjetja, kako dolgo bo še tako stanje na tej progi in kdaj bo to podcenjevanje prenehalo. Na vse postdovanje občinskega ljudskega odbora podjetje odgovarja samo z obljubami, stanje pa je čedalje slabše. Dobro razumevamo prizadevanje podjetja za finančno plat poslovanja, toda to prizadevanje ne more »ti na račun skoraj 2000 prebivalcev te doline, za katere je avtoBUS, kot navedeno, edina prometna sredstvo. S takim ravnanjem kočevskega Gozdnega avtopodjetja se prebivalci v resnici čutijo zapostavljeni. Potnik.

Iz mesta ruševin — mesto cvetja

Nekaj let po vojni smo v Novem mestu na vsakem sestanku ali zboru volivcev obravnavali pospravljanje ruševin. Bilo jih je na kupe, saj je vojna vihra prizadela mestu hude rane. Po letu 1951 pa je razpravljanje o ruševinah prenehalo, saj so popolnoma izginile. Še več. Mesto je danes lepše kot je bilo kdaj koli poprej, veliko seveda na hvalo tlakovani cesti in urejenim pločnikom. Najlepša pridobitev Novega mesta pa je vsakekor ureditev Gorenjih vrat skupno s spomeniškim prostorom. Skoraj ni tuja, ki ne potuje skozi Novo mesto, da se ne bi ustavil na tem kraju in si ogledal res uspele rešitve Gorenjih vrat ter lepe spomenike.

Lepemu in prijetnemu licu Novega mesta mnogim pripomore urejeni parki in cvetlične grede, da ne govorim o kopališču na Loku, ki je ob vsakem sončnem vremenu pravo mraviljišče vode, zraka in sonca željnih ljudi. Most čez Krko na Loku temu delu mesta veliko prispeva, z dograditvijo stadiona pa bo Loka dobila svoj pravi pomen za vse mesto. Od kar je zgrajen most, se je osebnih prometnih smičela, Irče vasi, Drske

Ali cigani lahko sekajo brez dovoljenja in plačila

Glede ciganov pri nas še ni urejeno in kaže, da tudi še ne bo kmalu. Stari način življenja se pri ciganih še ni preživel. Nemirna nomadska kri jih žene iz kraja v kraj in le z veliko težavo zdrže v nekem kraju

dalj časa, čeprav imajo delo in zaslužek. Kamor pridejo, jih nihče ni vesel, ker se jih drži še veliko starih razvad; vendar je treba priznati, da je med njimi tudi precej takih, ki se pošteno preživljajo z delom svojih rok.

Ogledmo si preskrbovanje z drvmi. Sotor, konj, ogenj in cigani so nerazdružljivi. Do sedaj še ni bilo slučaj, da bi cigani za svojo kuhinjo kupili drva. Lepo si jih naberejo in nasekajo tam, kjer pač so. V bližini Bršlina je več ciganskih družin in kmetije se pritožujejo, da jim v gozdovih delajo občutno škodo, ker sekajo drevesa, najraje podmladek. To je toliko bolj značilno, ker kmet mora lmeti za sežnjo lesa posebno dovoljenje in še plačati gozdno takso, cigani pa seveda nimajo nobenega dovoljenja in ne plačujejo gozdne takse niti lesa. Res je, če ga dobiš, bo kaznovan, toda vprašanje je, če bo s tem škoda prenehala.

N. M.

Drobtine iz dolejnske popotne malhe

naša svojemu namenu skrajno nepriskrbeno. Se dobro, da ga ne opazi kdo od Doza, ker stoji med predvajanjem na lesenem podu, kajti ne vem, kako bi se potem vse to izteklo.

»Vsakekor bi morala imeti Zveza komunistov tudi svoj uradni list, kajti prizadetih odpadniki zastoj iščejo po vseh uradnih listih zakonskih predpisov, po katerih bi bili dolžni vrtniti legitimacije. Pravijo, da so se za legitimacije borili. To jim lahko verjamem, ker se za idejo prav gotovo niso. Taki strastni ljubitelji legitimacij, do katerih nimajo prav nobene pravice, so v Crnomlju, pa tudi v Bršlinju se je našel kateri in še kje drugje. Sicer pa pravijo poznavalci, da se z odvzemom legitimacije ali uradne listine ne sprejema veliko. Taki trdijo, da se na primer za stare in poznane goste v ukinjenih privatnih gostilnah v Novem mestu ni drugo sprejmenilo, kot vhodna vrata. Uradno so mi v Novem mestu potrdili, da se lahko potrdniki zdravniški pregled pri specialistu tudi brez napotila zdravnik, kot se je tisti, ki sem ga zadnjič omenil. Sicer pa velja napotilo in raje ne poiščujate brez njega.

N. M.

Hude preglavice delajo letošnjo preprogoše padavine in marsikdo jih težko prenaša. Med temi je prav gotovo tudi tragičan v Trebnjem. Kadar koli dežuje (in to je letos res pogosto), mora bežati s svojo mizico v kot, kjer je za najbolj suho tudi ob dežju in tam stali ter streči strankam, ki z odprtim dežnikom v roki čakajo na cigarete. Naj povem še to, da je trafikant težki invalid, katerega stalno zalivanje za vrat gotovo ne koristi, kot tudi zdravimo človeku ne. Da je ta trafikant v občinski stavbi, to pa tako vsi vedo.

Drobtine iz dolejnske popotne malhe

ganizirali izredno učinkoviti kulturni pretek, kot je to star narodni običaj pri njih. Pri tem so se najbolj izkazali Vidčičevi pobje iz Dračevas vasi, to je Franc, Alojz in Stanko, v sramoto njim pa ni bil niti Stanko Kastelic iz Dišeče vasi. Kar krepko so se medsebojno razmesarili, da sta imeli številni postaji Ljubljana in Novo mesto dobro zaposlitev. Mimogrede so iz golo pobožnosti in menda v počastitev žegnjenja spocahnala še nekaj nevtralnih opazovalcev, ki sedaj tople priporočajo okrajnemu sodišču, da mesarskim pobožnjakom podeli kar najbolj debel odpustek.

»Le tako naprej!« ključem vsem društvom in organizacijam, ki črtirajo veselice v kombinaciji s krajevniimi žegnjanji, kot so to napravili gasilci v Podturnu in drugi. V medsebojni pomoči je uspeh zagotovljen. O tem so se preprčili tudi v neki vasi pri Mirni peči, odkoder so kot najbolj viđen uspeh kombinacije tudi poslali dva na šivanje v novomeško bolnišnico. V kolihkor v kakem kraju nimate

reformator Martin Luther, bi prav gotovo tudi imel dopadene nad skupnico gorečih privržencev v Novem mestu, ki vrtno študirajo njegovo biblijo. Kakšna sila je spreobrnila ali vplivala na preseljenje teh ovčic, ki bi baje rade postale pastirice, lahko sodimo po njihovi izjavi, češ da se jim v tej verli najbolj dopade to, da se duhovni lahko poročil. Torej vsaka stvar ima svoj razlog ali vzrok, kot ima svoj vzrok tudi to, da sta na Loku kimo predstava in ples združena. Je čisto prav da sta, kajti kinoprojektor se med predvajanjem prav tako trese, kot plesalec pri »Busy-vugyju«. Večkrat tudi pomežikne, kot zaljubljen plesalec in se sploh ob-

hteli proti Skočjanu in katerih je ob nedeljah še več kot ob delavnih. Pomežik sem se med njim in kmalu zvedel za svzvlšenici cilj njihovega tajinstvenega romanja. »Za srečo se gre, so mi zaupal in hteli v nizko pritično hišo, kjer se že nekako let sem z velikim uspehom prerokuje sreča. Škoda, da zadržuje pekarina odjeda prostora takako donosnostu poklicu na ljudski zaostlost! pitajoče se ženščine. Tako sem moral z drugimi vred čakati na cesti, ker v bajti ni bilo prostora za vse. Kmalu sem izvedel, če da je iznajdljivi ženic in njeni slabški polovici »sloganje« res pri nesno srečo. Polje jima drug obdelujejo za polovico pridelka, mudi ima kar čedno pokojnino, čeprav se še ni srečal z Abrahamom. Zato kar srečno naprej furata na račun za prihodnost radovednih ljudi. Bolj nerodno je le, ker jasnovidka ne more vketi za sebe, kaj se ji bo pripetilo. In tako je bilo v hišici tiste dni po prihodu 94 pokojniških jurčkov izredno fletno, vse dokler ni začel kuhinjski stoli plesati po hrbtu prerokovalke bodočnosti. Tega si najbrž ni prerokovala in brzokne niti ni vedela, da mož z ženo lahko počenja kar hoče, kot je sam zatrjeval pri tem naporu opravilu. Kaj hočete, ni srče brez grenkih kapljic, po-

več nekako laže zmoli pri delu z grabljami, kot pri delu z vilami. Cenjene goste, ki prihajajo v mestno gostišče sredi Crnomlja, opozarjam, naj klobuke, plašče, aktovke, palice in drugo ročno opremo pustijo doma, ker je v novo preurejenem lokalu, ki ima stene opažene z lesom, ni majo kam obesiti. Okenske ključke sicer so, toda okna so že dovolj zapacana od muijsh kakcey in ni potrebno, da bi jih še vi z vašo kramo.

L. M.

sežno, če se ta preveč zaliva z rujnim vinom! Zaradi tega pa »sloganje« ni nič manj donosen posel in, kar je glavno, obdavčen ni.

Ce se bom šel kdaj učiti matematike, se je bom šel na Rešilno postajo v Crnomelj. Pri njih prav tako delajo, kot bi buče večerjali. Iz ene se jim tri delajo. Tako so iz vožnje Crnomelj—Dragatuz—Tanča gor—Stari trg napravili in seveda tudi zaračunali tri vožnje, čeprav je bila samo ena. Za nekaj deset kilometrov tarife vede ali manj, so si mislili, saj bo vse plačal Zavod socialnega zavarovanja. Sicer pa pri njih tudi čudeži posebne vrste niso baje nobena izjema. So neki dan tega leta peljali v bolnišnico ženo, ki je že pred dvema leti umrla. Ubogi vdovec bi bil gotovo silno zaprepačen, če bi moral še dve leti po smrti svoje ženice plačevati njen prevoz z avtom. K sreči pa je dolžan plačati spet Zavod socialnega zavarovanja. Ta pa se plačila na vse načine otepa in pri tem odkrije tudi take čudeže. Sicer pa se lahko pri delu vsak zmoti, kar bodo prav gotovo potrdili tudi v zdravstveni ambulanti v Mediki, kjer so enega bolnika za en pregled vpisali dvakrat v različni rubriki in tudi zaračunali dvakrat. Nerodno je pri čeli zadevi samo to, da se člo-

več nekako laže zmoli pri delu z grabljami, kot pri delu z vilami. Cenjene goste, ki prihajajo v mestno gostišče sredi Crnomlja, opozarjam, naj klobuke, plašče, aktovke, palice in drugo ročno opremo pustijo doma, ker je v novo preurejenem lokalu, ki ima stene opažene z lesom, ni majo kam obesiti. Okenske ključke sicer so, toda okna so že dovolj zapacana od muijsh kakcey in ni potrebno, da bi jih še vi z vašo kramo.

L. M.

IZ NAŠIH KRAJEV

TO IN ONO IZ KOČEVA

Človeku je kar hudo pri srcu, ko bere razna vabila za veselice vsemogočih društev. Znanje materinega jezika je zelo šibko in niti ne kaže, da ga želimo izpopolniti, sicer ne bi izobešali takih lepakov kakor je visel v Kočevju:

»Veselo ringa raja v nedeljo 15. VIII. 1954. 60 obletnico Ustanovitve Gasil. Društva Predgrad, obhaja Veliko vrtno veselico. Za razvedrilo gostov preskrbljeno. Za pijačo jedajo in ostale stvari bodite brez skrbi. Vabi prost. gas. Društvo.«

Vsaka razlaga je tu odveč. Podobni plakati vabijo po vsem okraju na veselice. Naša dolžnost je, da že vendar pričnejo skrbeti za skrbnejše izražanje in pravilnejši jezik.

Devetstanovanjsko hišo gradi »Zidar« za svoj kolektiv, spodaj pa bodo lokali kamor se bosta vselili trgovini »Tekstila« iz Kočevja in »Kombinat« iz Borovega.

Adleščke zgodbe in nezgode

V pekarne pečejo kruh trikrat na teden; črna prodajajo po 45, belega pa po 55 din. Koristno bi bilo, da bi pekarno, kakor tudi trgovino, obiskala sanitarna inšpekcija.

V trgovini KZ bi tudi že lahko vedeli, da se začne njihov delovni čas ob 7. uri zjutraj in ne pol ure kasneje. Ljudi priganja delo in pridejo zgodaj v trgovino, da bi čimprej opravili, potem pa morajo čakati na zakasnele uslužbenke in zapravljati dragoceni čas.

Na Kolpi je treba pooprstiti kontrolo nad »ribiči«. Mnogo je namreč takih, ki še vedno mesarijo z dinamitom. V nedeljo je pokalo kot na fronti. Po bitki pa so valovi odnesli uničeni ribji zarod v Savo. Če bo tako naprej, bo Kolpa kmalu prazna.

Pri nas imamo letos slabo letino. Suša je uničila otavo, tudi koruza slabo kaže. Na aydo in repo ni mnogo računati, edino fižola je dovoli.

Pri Pobrežju blizu Kuzminega mlina je struga Kolpe stisnjena med dve skalnati steni. Pravi jo, ki jo je tako ljubil.

Velika množica je spremila na zadnji poti tragično premelnega športnega padalca Ignaca Struno. Bilo je tudi precej jadrskih pilotov in padalcev iz Ljubljane, njegovih tovarišev. Kljub slabemu vremenu je priletelo nad pokopališče letalo in pilot je spustil venec letalskega centra. Naj bo skromnejša in marljivo Ignacu lahka domača zemlja, ki jo je tako ljubil.

Razni priložnostni dopisniki so poročali, da gradi gradbeno podjetje »Zidar« pri občini trgovsko hišo za »Trgopromet« Vendar to ni točno.

Bogat pridelek bombaža

Letos je v Makedoniji, glavnem predelu za gojitev bombaža v naši državi, dobra letina. Bombaž je dozor precej preje kot ponavadi. S površine približno 12.000 ha pričakujejo nad 5 milijonov kilogramov bombaža, to je skoraj 2 in polkrat več kot ga je bilo lanske leto. Strokovnjaki menijo, da je zadnje deževje toliko izboljšalo letino. Kmetje iz Povardarja, ki polja že umetno namakajo, pričakujejo izredno letino. V dveletnem obdobju pridelek bombaža 1500 kg na hektar.

NOVA MENZA IN STARE ŽELJE

Hrana je v novomeških gostinlah in hotelih za nekvalificirano delavstvo in nižje uslužbenstvo odlično predraga, saj stane mesečno 4.500 din, obehata pa nam, da se bo še podražila. Novo mesto ima kot upravno in industrijsko središče pretežno dela Dolenjske iz leta v leto večji dohodek uslužbenstva in delavstva; od tak stanovanjska kultura in deloma tudi visoka cena hrani.

Da bi ljudski odbor mestne občine vsaj za silo rešil problem čim cenejše hrane prebivalstva v službenem razmerju, bo ustanovil menzo, ki ne bo stremela za dobičkom.

POVEČANA PROIZVODNJA KREDE NA GORIŠKEM

Neizčrpana nahajališča krede, ki se razprostirajo od vrha trovinskih klancev do slapa Boke, so edino rudno bogastvo siromašne Bovške. Največ krede je na Srpenici, kjer jo že nekaj let izkorišča podjetje »Kreda«. Ker je to eno redkih tovrstnih podjetij v naši državi, ima vse pogoje za razvoj. Da bi dobili točno sliko o nahajališčih krede, sta pred kratkim pričela dva geometer s preiskovalno inštitucijo. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS pa je podjetje podprl s 30 milijoni iz sklada za pomoč pasivnim predelom. Proizvodnja tovarne se je dvignila od junija lani do letos za 347.000 kg (skupna proizvodnja je bila v tem času 1.490.000 kg).

Novice iz Drage

V našem okraju smo posvetili mnogo skrbi zatiranju koloradskega hrošča. Na množičnih pregledih je bila udeležba stokratna. Ljudje se zavedajo posledic, ki bi jih povzročil koloradski hrošč, če bi se razpela. V teh krajih je kompir namreč glavni pridelek.

Tudi zadržno podjetje v Dragi je storilo vse, da bi zatrti hudega škodljivca. Najbolj požrtvovalno pri tem delu sta bila Franc Ovsald in Izidor Zbanišnik.

S TAKIMI PGONI NE BOMO ZMANJALI SKODE

Tudi v okolici Stinje vrha delajo divje svine na polju veliko škodo. Da bi vsaj nekoliko omejili, so lovci 8. avgusta organizirali pogon na to škodljivo divjad. Kot že večkrat, je bil tudi ta pogon brezuspešen zaradi slabe organizacije in premajhnega števila gončev. Kmetje vedno tožijo, da jim divji prašiči delajo škodo, pogona pa se vendar nečisto udeležijo, čeprav je to najbolj učinkovit način, da se škoda zmanjša. Novi lovski zakon točno določa, da so kmetje dolžni na krajevno običajen način zavarovati svoja polja pred divjadjo, sicer se jim škoda ne povrne. Pogon je sicer skrajni, vendar za vse najbolj cenen način zavarovanja pridelkov, in če se kmetovalci pogona kot gonjači nečisto udeležijo, bodo pač morali sami trpeti vso škodo.

USPEH NAŠIH MODELARJEV NA DRŽAVNEM PRVENSTVU V VRŠCU

Od 17. do 22. avgusta je bilo v Vršču (Srbiya) državno modelarsko tekmovalništvo, ali na karso zvezni modelarski sklop. Sodelovalo je 25 aeroklubov iz vse Jugoslavije z nad 130 tekmovalci. Tudi novomeški aeroklub je poslal svoja zastopnika Dušana Zupanca in Petra Novaka. Tekmovanje je bilo organizirano v obliki taborjenja. Ker pa je prva dva dni delo neusiljeno namakalo šotore in seveda tudi tekmovalce, je moral organizator tekmovalništva, premestiti iz šotore v mesto.

Tako se je tekmovalje pričelo šele tretji dan po prihodu tekmovalcev. Ta dan so tekmovali v dveh disciplinah: z jadralskimi modeli A-2 kategorije z letalskim krilom. V močni konkurenci sta naša tekmovalca zasedla v jadralskih modelih A-2 27. in 29. mesto. V leteljih krilih pa je polnoma nepričakovano, toda silig zmagal Peter Novak in si tako pridobil pravico sodelovanja na mednarodnem tekmovalstvu z letalskimi modelarji. Mednarodne tekmovalne dni je bilo tekmovalje motornih modelov in modelov z gumijenotornjem ali gumenjakom. Tudi to pot je nepričakovano odnesel prvo mesto drugi tekmovalce novomeškega aerokluba Dušan Zupanc. Po končanem tekmovalstvu so novi državni prvaki dobili nagrade za dosežene uspehe. Dušan Zupanc je dobil pashodni pokal in material za novi model. Peter Novak pa popolnoma nov motor za letelje modele Aero-150. Tako sta naša tekmovalca častno zastopala novomeški aeroklub na državnem prvenstvu. Saj se le redko primeri, da doseže eno društvo kar dvoje prvih mest.

NOVOMEŠKI RADIOAMATERJI DELAJO

Se poslednji spop, nato v napetih pričakovanjih mladi radiomaterji vključijo pravkar dograjen aparat. Ob prvem zvoku oddajnega glasu zaleti graditelj nepopisno veselje in zadovoljenje za ves trud. Prodi je v skrivnost prenosa zvoka.

Tako se v aeroklubu Novo mesto spoznavajo ljubitelji radioelektronike z njenimi osnovami. Mrazkomu je to začetek bodočega poklica. Vsi pa posredujejo svoje znanje prijateljem in tako širijo sodobne pridobitve radioelektronike.

S presnovno odbora Radiokluba se je delo odzvelo. Okrajni radiomaterji v obliki je došli klub znatno materialno pomoč, s čimer je omogočeno članom večje praktično delo in izpopolnjevanje.

Septembra se bo pričel nov začetniški tečaj, ki bo teoretično in praktično seznanjal udeležence z radiotehniko. Vabimo vse, ki se zanimajo za radio in telegrafijo, da se prijavijo. Ob istem času se bo pričel tudi praktični tečaj iz elektro stroje, kjer se bodo slišatelji seznanili z aparati, ki jih vsak dan uporabljamo.

KINO

- Kino KRKA Novo mesto**
Od 3. do 8. septembra: francoska komedija Gospod Hulot na počitnicah.
Od 7. do 9. septembra: ameriški barvni mladinski film Smoky.
Od 10. do 12. septembra: angleški film Oseba zaveza.
- Kino Črnomelj**
Od 3. do 5. septembra: Ljubzen je lepa.
Od 7. do 9. septembra: Brez milosti.
Od 10. do 12. septembra: Gospod Hulot na počitnicah.
- Kino Jadran Kočevje**
Od 3. do 5. septembra: argentinski film Motne vode.
Od 8. do 9. septembra: francoski film Umor.
Od 10. do 12. septembra: ameriški film Viharni zaliv.
- Kino Loški potok**
4. in 5. septembra: ameriški film Rebecca.
11. in 12. septembra: nemški film Glas dolence.
- Kino Dolenjske Toplice**
4. in 5. septembra: ameriški film Pet prijatelji.
8. in 9. septembra: ameriški film Pava.
11. in 12. septembra: angleški film Hitrejši od zvoka.

MALI OGLASI

PRODIM vinograd na Trški gori. Povečanje na: Birus, Daljni vrh, D. Novo mesto.

POSESTVO v Gotni vasi (Novo mesto) okrog 5 ha, ugodno na prodaj - po parcelah ali kot celota. Lepo stavbišče, voda, elektrika, stojiče gospodarsko posojilo. Informacije: dr. Škerlj - Gotna vas.

SPREMENJENO starejšo žensko za gospodinjico. Po moji strani pogodbe. Naslov v upravi lista.

Ker nimamo točnega naslova, prosimo tovarnika Vitkovec in Malešica, da ogleda in izpusti listi delavnic izpopolnjene vmetnice in žimnice najkasneje do 30. septembra 1954, sicer zapadejo. Prosimo, naj javita

Gospodinjski center v Novem mestu

Na pobudo organizacije ženskih društev in ob razumevanju Sveta za prosveto in kulturo je okrajna ljudska skupščina sprejela sklep o ustanovitvi Okrajnega gospodinjkega centra v Novem mestu.

Gospodinjski center bo središče za pospeševanje gospodinjstva na Dolenjskem. Reševal bo probleme gospodinjke ekonomike celotnega okraja. Vodi bo načrtno delo za izboljšanje prehrane in higijene dolenjskih domov. Organizacijsko in strokovno bo pomagal žimskem izobraževanju na področju. Gospodinjski center bo imel dve gospodinjstveni strokovni učitelji. Z delom bo začel v začetku septembra. Svet za prosveto in kulturo pri okrajnem ljudskem odboru Novo mesto bo center podpiral z dotacijami.

Gospodinjski center v Novem mestu bo poleg drugih nalog prirejal tudi vse leto gospodinjstvene tečaje. S praktičnim poukom šivanja, kuhanja, konzerviranja, pospravljanja itd. bodo dekleta in mlade gospodinjke pridobile potrebno znanje za pravilno in smotno življenje družine. S tem bo žena, mati, delavka

Dekleta, vpišite se v gospodinjstveni tečaj saj bo za vaše zdravje in življenje koristno. Vzgojile se boste v dobre gospodinjke in se prepričale, da se tudi z malim denarjem da načrtno in dobro živeti.

Center ima svoje poslovne in učne prostore v lokalu bivšega Invalidskega gostinjskega podjetja na Glavnem trgu.

Z. A.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

- Gibanje prebivalstva v Novem mestu**
Rojenih je bilo 11 dečkov in 10 deklic. - Porok ni bilo. - Umrl je Turk Anton, posestnik, 87 let iz Bršljina pri Novem mestu.
- Gibanje prebivalstva v Črnomlju**
Rojen ni bil nihče. Porok ni bilo. Umrl je Kolbecen Alojzij, posestnik, 50 let iz Črnomlja.
- Gibanje prebivalstva v Kočevju**
Rojeni sta bili dve deklici. - Porok ni bilo. Umrl je Franc, traktorist, in Zagar Hilda, navtičarka, oba iz Livoda. Umri ni nihče.
- IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE**
Pretekli teden so rodile: Benčina Pepca iz Škočjana - dečka, Judinec Ana iz Ljubljane - dečka, Šuštar Jožeta iz Smarjeta - dečka, Bakšič Jožeta iz Čistega brega pri Sentjernejcu - deklica, Kalabota Dana iz Kočevja - deklica, Grovčič Ivana iz Novega mesta - deklico, Müller Božena iz Črnomlja - dečka, Grimšič Ludmila iz Novega mesta - dečka, Cuk Francka iz Rudnika pri Kočevju - deklico, Kos Antonija iz Vinice - deklico, Rotič Antonija iz Dol. Radovlje - dečka, Kračevič Milica iz Bušnje vasi - dečka, Spendal Matilda iz Buške vasi - dečka, Bučar Slavka iz Kozanjevce - dečka, Kozina Marjeta iz Novega mesta - deklico. - Mladim mamicam »Nastitamo!«
- Farmaceutski laboratorij »Krkas« Novo mesto**
Kandidati morajo biti diplomirani magistri farmacije in morajo imeti najmanj 10 let prakse v stroki.
Pravilno kolekovane uronine z dokazili o šolski kvalifikaciji in o praksi v stroki je poslal na Ljudski odbor mestne občine Novo mesto najkasneje do 11. septembra 1954.
- Smrt fašizmu - svobodo narodov.
Komisija za razpis mesta direktorja pri LO MO Novo mesto.

V Podhosti pri Dol. Toplicah so 15. avgusta odkrili spomenik padlim borcem in žrtvam fašizma

Kotiček za dolenjske gasilce

Z današnjim dnem odpiramo v Dolenjskem listu novo rubriko »Kotiček za dolenjske gasilce«. V tem kotičku bodo vse dolenjske zveze objavljale svoje službene vesti teden za tednom. Vsem prostovoljnim gasilskim društvom v OGG Novo mesto naročamo, da se zaradi tega obvezno naroče na Dolenjski list, katerega že danes pošiljamo vsem gasilskim društvom z naročilom, da ga ne vračajo, temveč nakažejo listu za to leto 160 dinarjev kot naročnino, katero lahko poravnajo na vsaki pošti. Predsedniki, oziroma tajniki PGD pa so zadolženi, da vestno prebirajo naše službene vesti in jih posredujejo članstvu. S tem bo OGG prihranjeno mnogo dela in stroškov, društva pa bodo vsa obvestila izrezovala in jih hranila v svojem arhivu kakor dopise. Za naša društva je sicer to novost, ki mogoče komu ne bo všeč, vendar bo praksa pokazala, da je to način obveščanja najbolj uspešen in tudi najhitrejši. Z našim delom pa naj se seznanja tudi najširša javnost, ki vidi in sodi naše delo le po zabavah in veselich, vsega drugega pa marsikdo ne vidi. Odpiramo ta kotiček z željo, da bi rodil obilno uspehov na področju gasilskega udejstvovanja dolenjskih gasilcev.

SLUŽBENE VESTI OGG NOVO MESTO

1. Dne 5. septembra bo v Novem mestu Okrajni gasilski sklop s tekmovalstvom najboljših desetih izbranih na sektorskih ocenjevanjih. One desetine, ki so dosegle največ točk v svojem sektorju, pridele obvezno v določenih uniformah v Novo mesto 3. septembra tako, da lahko pridejo s tekmovalcem ob 8 uri. Tekmuje se iz štirih disciplin: teoretično znanje, metanje cevi,

SLOVENSKO-HRVASKA LIGA

Zenska liga:
TVD PARTIZAN (Novo mesto) : OK LOKOMOTIVA (Zagreb) 2:3 (13:15, 6:15, 15:9, 15:10, 9:15)

Prvo srečanje gornjih nasprotnice je bilo spomladaj v Zagrebu. Tedaj je Lokomotiva gladko zmagala s 3:0. V nedeljskem srečanju bi novomeščanke, posebno še, če bi nastopile v najmočnejši postavi, lahko oprale nedavni poraz. Če pa pomislimo, da so morale igrati brez Oxtankove, E. Finkove, Milejeve in Pascolove, potem lahko pristevamo nedeljski izid med uspehe novomeških odbojkaric. Zmago so sicer imele skoro že v rokah v prvem nizu, ko so vodile z 12:7, a so nenadoma popolnoma odnehale in izgubile s 13:15. Tudi v drugem nizu kriza ni popustila, pač pa šele v tretjem in četrtem, ko so prevzele vso pobudo in z lahko osvajačo točko za točko, tega v odličnem petem nizu niso nadaljevale, zato sta niz in s tem zmaga pripadala Lokomotivi. Za njen uspeh imajo zaslugue vse igralke, zlasti pa Senčarjeva in Beličeva. Pri Partizanu sta se odlikovali Knafličeva in Rožarjeva, ostale igralka pa so bile Keglovičeva, V. Finkova, Pencotova, Vojničeva in Smalčeva. Sodila sta Lavrič kot glavni sodnik Krizan kot pomožni.

OGG Novo mesto

Gasilska društva tipilskega sektorja tekmujejo med seboj za naslov najboljšega društva. Dosedaj ima največ točk (404) gasilska četa železniških delavnic v Straži, najmanj pa gasilsko društvo Vršana sela, ki se tekem niti ne udeležuje. To društvo je res samo na papirju, kot je videti.

Na gasilski prireditvi v Podturnu je bilo 12 članov domačega gasilskega društva odlikovano za 15- in 20-letno udejstvovanje v prostovoljnem gasilstvu. V kratkem se bosta v gasilskem tekmovalstvu pomerila sektorja Žužemberk in Dolenjske Toplice.

D. G.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

ODBOJKA

SLOVENSKO-HRVASKA LIGA
Zenska liga:
TVD PARTIZAN (Novo mesto) : OK LOKOMOTIVA (Zagreb) 2:3 (13:15, 6:15, 15:9, 15:10, 9:15)

Prvo srečanje gornjih nasprotnice je bilo spomladaj v Zagrebu. Tedaj je Lokomotiva gladko zmagala s 3:0. V nedeljskem srečanju bi novomeščanke, posebno še, če bi nastopile v najmočnejši postavi, lahko oprale nedavni poraz. Če pa pomislimo, da so morale igrati brez Oxtankove, E. Finkove, Milejeve in Pascolove, potem lahko pristevamo nedeljski izid med uspehe novomeških odbojkaric. Zmago so sicer imele skoro že v rokah v prvem nizu, ko so vodile z 12:7, a so nenadoma popolnoma odnehale in izgubile s 13:15. Tudi v drugem nizu kriza ni popustila, pač pa šele v tretjem in četrtem, ko so prevzele vso pobudo in z lahko osvajačo točko za točko, tega v odličnem petem nizu niso nadaljevale, zato sta niz in s tem zmaga pripadala Lokomotivi. Za njen uspeh imajo zaslugue vse igralke, zlasti pa Senčarjeva in Beličeva. Pri Partizanu sta se odlikovali Knafličeva in Rožarjeva, ostale igralka pa so bile Keglovičeva, V. Finkova, Pencotova, Vojničeva in Smalčeva. Sodila sta Lavrič kot glavni sodnik Krizan kot pomožni.

Moška liga:

TVD PARTIZAN (Novo mesto) : OK LOKOMOTIVA (Zagreb) 3:1 (15:7, 7:15, 15:7, 15:15)

Kar ni uspelo ženski vrsti, je uspelo moški, ki je prvotna zagrebški račun. V spomladanskem delu prvenstva je namreč moška vrsta utrpela v Zagrebu kljub boljši igri zaradi slabega

sojenja tekmo proti Lokomotivi z 2:3. Za jesenski del prvenstva se je Partizan temeljito pripravil. Prvi uspeh je požel že prejšnje nedelje, ko je postal slovenski prvak. V nadaljevanju je bil zaokupljen, ko je odpravljal Lokomotivo s 3:1. S tem sicer še ni rečeno, da je predstavljala Lokomotiva podrejena nasprotnika, nasprotno, nudila je domačinom fantom izreden odpor in v tem gungu celo prevladovala. V četrtem nizu je postala premoč novomešanov očitno, njihovega naleta ni bilo močnega zadržati. S to zmago so se prebrinili v ospredje in zavzemajo trenutno drugo mesto na prvenstvenih lestvicah, ki so jih prej imela Partizana. Za uspeh je zlasti zaslužen odlični Dolenc, ugajali pa so tudi Puško, Solenc in Simič. Pri Lokomotivi so bili najboljši stari Sabljak, Butorac in Jankovič.

Moštvi sta nastopila tako-le: za Partizan Puško, Medic, Song, Dolenc, Simič, Romih, ing. Sodnik in Lapajze, za Lokomotivo Kitarac, Šember, Milčič, Butorac, Sabljak, Šebalj, Patačić in Jankovič. Glavni sodnik je bil Lavrič, pomožni pa dr. Golč. Tekmuje je prisostvovalo nad 200 gledalcev.

OKRAJNO PRVENSTVO V ODBOJKI

Prihodnje nedelje ne bo ligeškega sporeda v odbojki, pač pa bomo imeli priliko prisostvovati okrajnemu odbojkarstvu prvenstvenim moškim in ženskih vrst partizanskih društev okrajne Zveze Partizan Novo mesto. Pričakuje se množična udeležba. Največ tekmovalnih vrst bo postavil domači Partizan. Obetajo se zanimive borbe, posebno še, ker so tudi nekatera fantom društva precej napredovala. Tekme bodo na novih igriščih na spodnji Loki.

Gradiš in Plonir sta se srečala na športnem polju

Zvečer so tekmovali v kuglanju, namiznem tenisu in šahu. Kuglaška ekipa Gradiša je med najboljšimi v Sloveniji, zato je bil mimoljudni poraz (in kegil razlike) uspeh domače ekipe. Tudi ženska ekipa Plonirja se ni mogla uspešno upirati izkušenejšim igralcam Gradiša in je odlegla z razliko 13 kugljev.

Rezultati: Gradiš : Plonir-moški 270:259, Gradiš : Plonir-ženske 243:230.

Namiznoteniška trojka Plonirja v postavi Sone, ing. Žerjal in Medic je premagala ekipo Gradiša z rezultatom 3:4. Po dve igri sta dobila Sone in Medic, ing. Žerjal pa eno. Za Gradiš so nastopili: Milnar, Turk in ing. Bleiweis, Sahovska ekipa Gradiša je lanski slovenski prvak. Ljubljani zadržati je bilo kar malo upanja na uspeh domačih šahistov. Medtem, ko sta pri Gradišu na prvih deskah igra-

la mojstrska kandidata Milnar in Sušnik, je bila ekipa Plonirja izenačena in je nepričakovano dosegla tesno točko zasluzno zmago. Rezultat dvoboja na šestih deskah je bil 3,5:2,5 v korist Plonirja. Za plonir so zmagali ing. Sodnik, Mihelin in Avsec, Medic pa je remiziral. Milan Brikic na dve točki iz letošnje srečanje med obojema ekipama gradbenih poljeitj je popolnoma uspejo.

Brzturnir SD Novo mesto

Pretekli teden so šahisti odigrali brzturnir za prvenstvo društva. Tečaj je bil Krizan, pajoje Kot senečnjih, ko je Hof trkrat zaporedoma izgubil, njega je postopoma sledila tudi Sitar, sta prevzela vodstvo in tudi zmagala Avsec in

Moštveno prvenstvo Dolenjske

SD Novo mesto je organiziralo turnir, na katerem sodelujejo 23 šahistov tretjekategorikov. To je kategorijni turnir za desozo zbravnih tekmovalcev. Ker igralo vsak dan po igralci večkrat na dan, in se niso odigrali popolnhi kol Vodl Mihelin s 4 točkami, odigral je še osem partij (toje 50%). Po dve točki iz dveh partij ima Slavko Kastelic, ki je kandidat za prva mesta in za

Turnir Tretjekategorikov

Letošnji turnir za drugo kategorijo se odlikuje po nerednosti posameznih igralcev, ki imajo po dveh tednih odigrani le dve ali tri partije. Zato je tudi stanje na tabeli precej nejasno. Vodi še vedno Rudi Mihelin s 5 točkami, toda odigral je že osem partij.

Moštveni brzturnir v Celju

Ber je proslava »Stajerska v korbi« preložena na 19. september, so tudi šahovski moštveni brzturnir v Celju preložili od 29. avgusta na 12. septembra. Novomeški šahisti bodo delovali z eno ali celo dvema ekipama, zato bo treba čimprej pričeti s pripravo. V petek 27. avgusta bo ob 20 uri brzturnir za prvenstvo SD

Nogomet

Pred dnevi so odigrali spomladanski del mladinskega nogometnega prvenstva Bele krajine. Prvenstvo je Partizan organiziral z namenom, da se bolokranjska mladina pobliže spozna z nogometom in dobi zanimanje

pralni praek za branje finih tkanin nima tekmeča na tržišču!

plinskih rrekrškov. Tudi sodniki, so si bili s smi mladinci, so se dobro obneali, saj so svozili brez preprirov. Le v tekmi med Črnoljem in Gradacem je prišlo do smrjalna nesporsanov, ki pa so se srečno izgladiili. To je bila najhla tekma vsega prvenstva. Črnoljanci so si že v prvem polčasu zagotovili zmago (3:0). Drugi del tekme so domači odloili zase, uvarnje ga so se gostji opomogli in rakulicili. Črnoljanci so imeli najboljši »galec« je bil Schweiger I.

Tekma med Metliko in Semičem ni bila zanimava, ker so bili Metličani v znatni vrenosti in so gladko odloili tekmo zase (4:1). Tudi ostali dve tekmi so Metličani dobili z visokima rezultata 6:1 in 7:1.

Lepa je bila tekma med Semičem in Črnoljem. Semičani so si že v prvem polčasu zagotovili zmago, vendar so nasprotniki v zadnjih 30 minutah teko navallli na njihova vrata, da so Semičani komaj održali zmago 2:1 (2:0).

Tekmo med Semičem in Gradacem je ovrnil dež, vendar so domačini brez težav zmagali 3:0 (1:0).

Lestvica je naslednja:

Gradac	3	2	1	3	4
Partizan Črnolje	3	2	1	3	4
Partizan Semič	3	2	1	3	4
Metlika	3	0	3	0	0

TVD PARTIZAN (Novo mesto) : TVD PARTIZAN (Črnolje) 6:2 (3:2)

O novomeških nogometalnih ni dosti slišati. Tu in tam odigrajo kako prijateljsko tekmo, vmes pa trenirajo na Stadionu. Moštvo le počasi, toda kotovo, napreduje, o čemer priča tudi nedeljska zmaga, ki jo je po boljši igri slavilo nad nogometalci iz Črnolje. Vodstvo bo moralo poskrbeti za tekmovalce v enem ali drugem prvenstvu, kar bo nedvomno povzročilo zanimanje za nogomet.

Ujetnika v višini 16.000 metrov

Sodobna reaktivna letala brzijo skozi zrak z nadzvočno hitrostjo, letijo v višini 10, 14 pa tudi 16.000 metrov takorekoč vsak dan. Toda komaj 23 let je, kar sta dva učenjaka poletela z balonom 16.000 metrov visoko; ni bil to polet zaradi rekorda, temveč za znanstveno raziskovanje ozračja. Bilo je to eno od največjih dejanj zrakoplovstva, vrhu tega je imel polet velik zgodovinski pomen, kajti s tistim dnevom, 17. maja 1931. leta, se je začelo novo razdobje poletov v velike višine. Oba učenjaka, prof. August Piccard in profesor Paul Kipfer sta s svojim tveganim poskusom postala junaka moderne znanosti. Nemara se bolj kot znanstvenim uspehom, sta se prospravila med ljumi svojevrstnim doživljanjem pri tem poletu, kajti na višini 16.000 metrov sta se dobesedno »ujela«.

NEZNOSNA VROČINA PRI 40 STOPINJAH MRAZA

Učenjaka Piccard in Kipfer sta se torej v lepem zgodnjem jutru 17. maja 1931 dvignila v zrak z največjim balonom, kar jih je do takrat človeku uspelo narediti, saj je balon imel v sebi pol milijona kubičnih čevljev vodika. Sprva je šlo vse po sreči; čez nekaj ur sta drzna raziskovalca stratofere že dosegla višino 16 tisoč metrov — tako visoko do takrat še ni »stopila« človeška noga.

Zunaj je bil strahoten mraz: 40 stopinj pod ničlo, v notranjstvi neprodušne zaprte gondole pa neznoсна vročina, tako, da so se spojke med stenami začele raztezati in je med ploščami gondole nastala majhna odprtina, skozi katero je živžirje začel uhajati iz gondole zrak. Dragoceni kisik se je trošil hitreje, kot bi se smel, pomanjkanje kisika je pa pomenilo smrt. Če se hočeta rešiti, se morata zrakoplovca čim prej spustiti na zemljo. Treba je le, da iz gondole potegneta za vrvice, povezano z balonom, in izpustita iz balona vodik. Zdjaj pa sta odkrila katastrofalno neugodno.

USODNA VRVICA

Profesor Piccard je potegnil za vrvice, toda vrvica je bila zunaj gondole — pretrzanala! In ker tako nista mogla iz balona izpustiti vodik, sta nepremično obvisela 16 kilometrov nad zemljo. Učenjaka sta se obupano spogledala. Nemogoče je bilo, da bi odprla okno in splezala na zunanjo stran gondole ter zvezala vrvice — prvič je zunaj tak peklenski mraz, drugič pa je pritisk zraka tako maihen, da bi jima razneslo pljuča, tudi če bi odprla okno le za nekaj sekund.

»Samo eno nama ostane: vzdržati do mraka!« je dejal prof. Piccard. »Ko bo sonce zašlo, se bo vodik v balonu ohladil, tako se bo zmanjšala njegova prostornina, pa tudi prostornina balona, in balon se bo začel spuščati. Ko bova na višini, kjer bova brez skrbi lahko odprla okno, bova splezala iz gondole in zvezala vrvice ter tako spet mogla ravnati z balonom.«

Točno, je dejal sončnik, toda sedaj je šele poldne, mi-

dva sva pa v zraku že od zore. Bova vzdržala do mraka?«

NEVARNA BARVA

In učenjaka sta bila obsojena na čakanje, ki se bo končalo z življenjem ali s smrtjo. Vročina v gondoli je pa postajala v gondoli čedalje hujska. Ko je Piccard gradil svoj balon in gondolo je dobro vedel, da bo temperatura v gondoli odvisna od tega, kako bo gondola obarvana. Če bo črna, bo barva pobrala preveč sončnih žarkov in v gondoli, široki komaj dva metra, bo postala neznoсна vročica. Če bo obarvana belo, bo barva preveč odbijala toplote žarke in v gondoli bo preveč mrzlo. Zato je obarval pol črno, motor pa naj bi gondolo obračal z ustreznim barvo proti soncu. Toda za vreme poleta je električni motor za obračanje odpovedal in gondola je bila obrnjena proti soncu neprestano z isto stranjo — in ravno s črno. Zato je temperatura v gondoli začela rasti in je dosegla 50 stopinj vročine. Učenjaka sta bila povsem izčrpana, začele pa so se topiti tudi gumaste in plastične spojke med stenami gondole. Kisik je čedalje bolj uhajal, nevarnost je postala smrtna. Piccard in Kipfer sta brez moči in na kraju svojih sil čakala, kaj se bo zgodilo. Nista imela radioodajne postaje in tako sta ostala brez siehernega stika z zemljo. Kazalka za višino je kazala neprestano 16.000 metrov.

SONCE ZAHAJA

Pozno popoldne se je balon le začel spuščati, toda komaj trideset metrov na uro! Bosta prispela na zemljo ali bo prej zmanjkalo kisika? Nazadnje je sonce, veliko kasneje kot na zemlji, zašlo za daljno obzorje. Vodik v balonu se je začel ohladiti, tako se je sicer počasi, toda stanovitno padal. Ob osmih zvečer sta bila na višini 11.000 metrov, uro kasneje pa samo še 4000 metrov nad zemljo. Šele zdaj sta učenjaka lahko odprla okno in dobila zraka. Prešla je nevarnost, da bi se zadušila v tem čudnem grobu med nebom in zemljo.

Grozila je pa nova nevar-

nost — kje bosta pristala? Ob 4. uri zjutraj sta se dvignila v nemškem mestu Aunsburgu, veter in zračni tokovi pa so ju odnesli daleč nad Alpe — na najnevarnejši prostor za pristaneč. Čeprav nista imela nobene možnosti, da bi »šofirala« balon, je spretnoma in drznima učenjakoma vendar uspelo, da sta živa in zdrava pristala na ledeniku »Gurgle« blizu Innsbrucka v Avstriji, v popolni temi ob pol desetih zvečer.

Njunemu pogumnemu poizkusu in raziskavi ozračja se mora sodobno letalstvo zahvaliti, da lahko takorekoč brezskrbno poletava v stratoferskih višinah.

SE ENA O NOVIH KRAJEVNIH IMENIH

Po Zakonu o imenih naselij iz leta 1948 in Pravilniku k temu zakonu iz leta 1952 je treba odpraviti imena naselij, ki niso v skladu z današnjo stvarnostjo. Vsekakor so občinski ljudski odbori v novoemškem okraju opravili to nalogo pomanjkljivo. To predvsem zato, ker je blizu petdeset nazivov ostalo brez pristavkov, čeprav tozadevni pravilnik zahteva, da v enem in istem okraju ne sme biti dvoje ali več naselij z istim imenom. Če in.a dvoje ali več naselij v istem okraju isto ime, mora vsako tako naselje dobiti pristavek, da se prepreči zamenjava. Zadoštuje, če od dveh naselij z istim imenom dobi samo eno pristavek, ker sta s tem imeni že različni.

Vendar praktično taka ureitev ni pravilna, ker ljudje navadno uporabljajo samo krajši naziv brez pristavka, kar lahko povzroči mnogo pomet. Nekdo na primer navede, da je iz Dobrave, ne bo pa povedal ali je to Dobrava v občini Dobrič ali ona v občini Sitocjan. Zato je najpametnejše, da se en naziv v celoti menja, ker so pristavki po navadi dolgi in neprikladni. S tem si prihranimo čas in stroške: za naziv naselja Stara gora pri Vel. Gabru je treba v brzojavki po sedanjih tarifih plačati 40 din, medtem ko bi za naziv iz ene besede zadošvalo 8 din.

Med predlaganimi novimi imeni za naselja je nekaj tudi manj posrečenih. Ne vidim potrebe spreminjati naziva Svetinja, ki je samo eden v tem okraju in tudi manj moč kakor na primer Sentlovrenc. Če že žele imeti naziv s korenom gora, naj to ne bo Stara gora, ker je ena celo v občini Mirna in je možnost, da se oba znajdeta v isti komun. Naj se prebivalci pomenijo in izberejo mogoče katerega izmed naslednjih nazivov: Gorec, Gornik, Gorič, Goričnjak, Gorjekl itd.

Če se postavimo na stališče, da naj bodo nazivi čim krajši, je nepotrebno napraviti iz Kukenberga Podvrh na Dolenjskem. Pristavek je nepotreben, ker na Dolenjskem sploh ni

Kot v cesarskih časih ...

Če ne bi bilo spodaj pozdrava: »Smrt fašizmu...« bi mislili, da je pismo nekje ležalo pol stoletja. Pa je prišlo čisto sveže, da se neki urad v Novo mesto. Takole se glasi:

»Glasom Vaše izvršne pozdrava z dne tega in ga št. II. - 2450 Vam pošto obratno tuuradno dostavljamo na znanje, da je bila dostavitev iste, t. j. zgoraj imenovane potom pošte v zadevi agrarne interesa oporekana od bivšega pravno nevažnega lastnika, na kar smo odstopili zadevne predmetne spise pristojnim forumom v postopanje, kar priglašamo s tem uradnim aktom ustreznemu naslovu.«

Ce zna kdo napisati še hujsko zblojo, naj se oglasi!

SLOVENSKI IZSELJENCI - ISKALCI ZLATA V KALIFORNIJI

(Nadaljevanje in konec)

San Francisco obkrože več hribov in na enem izmed njih sta imela posestvo in gostilne Slovenca Martin Golobčič in Nikolaj Radovič. Slovenci so pred požarom bežali večinoma na ta hrib in se tam naselili, ker je bilo še precej prazne zemlje. Hrib pa še od takrat nosi ime Kranjski hrib. Kralu zatem so se številni Slovenci naselili na Kranjskem hribu, tako da stoji sedaj tam 200 slovenskih hiš. Poleg zgoraj omenjenih sta odprla gostilne tudi Martin Judnič in Anton Judnič. Pri njiju je bilo tudi dosti Slovencev na hrani in stanovanju. V najnovšem času pa grade avtomobilsko cesto skozi Kranjski hrib, zaradi česar se bo moralo odseliti 28 slovenskih družin. Ta cesta bo vodila preko mostu ki veže San Francisco in Oakland in bo peljala proti Los Angelesu.

Podporna društva — edina pomoč delavcem v bolezni

Prvi naseljenji so bili v času bolezni ali poškodb prepuzeni le sami sebi. Ni bilo zakona, ki bi ščitil delavca, ko je zbolel. Če se je delavec pri opravljanju posla ponesrečil, so ga poslali ali zapeljali na njegovo dom, na njegovo mesto pri delu pa so postavili drugega. Nič se ni brigal zanj, ne za njegovo družino. Delavci so prišli do zaključka, da si morajo sami pomagati pri teh nevdzdrnih razmerah. Začeli so se organizirati in ustanovljati podporna društva, ki so bila prvim naseljenjem edina opora v času bolezni.

Franciscu so ustanovili prvo podporno društvo dne 12. novembra 1892 in ga imenovali »Avstrijsko narodno društvo«. Društvo obstoja še danes, le pod imenom »Slovensko podporno društvo v Kaliforniji«. Leta 1910 je nastalo društvo »Prijatelj«, ki pa je kmalu pristopilo k »Slovenski svobodni miselni zvezi«. — V letu 1914 je nastalo »Slovensko-amerikansko bratsko in pod-

porno društvo.« Sledila so še društva v letu 1916 »Tabor Slovenov« in še druga. Slovenci imajo svoja podporna društva v mestih Los Angeles, Fontana, Oakland, Sacramento, Gross Vally, Richmond in Crockett.

Kulturno življenje slovenskih izseljencev v Kaliforniji

Leta 1922 so slovenski izseljenci ustanovili Dramatski klub Slovenija, katerega cilj je bil, da si Slovenci čimprej postavijo svoj kulturni dom. Da bi nabrali potreben znesek, so pogosto prirejali najrazličnejše družabne in kulturne prireditve. Leta 1927 so res kupili primerno hišo, jo nekoliko preuredili, da je odgovarjala namenu. Tako so Slovenci v San Francisco dobili svoj kulturni dom. V njem so imeli zborovanja, seje, kulturne in zabavne prireditve pa tudi znanstvena.

Med drugo svetovno vojno se je veliko Slovencev izselilo v mesto Fontana blizu Los Angelesa, kjer je sedaj velika livarna železa in jekla. Nekateri so odšli tja kot strokovnjaki v izdelavi jekla, drugi pa zopet zaradi toplega podnebja. Tudi v Fontani so si Slovenci postavili svoj Narodni dom. To je majhen odloemek dolge povesti iz življenja slovenskih izseljencev v Kaliforniji — deželi zlata.

M. S. (Po »Delavski enotnosti« 16. 5. 1952)

ODPRAVA KAZNILNICE NA HUDIČEVIH OTOKIH

Hudičevi otoki leže ob severnem delu Južne Amerike. Znani so po nezdramem podnebnju, številnih leglih škorpionov in druge golazni ter po krutih paznikih. Na teh otokih je francoska vlada leta 1884 osnovala kaznilnico za šest tisoč kaznjencev. Skoraj vsako leto je pripeljala francoska ladja okoli dva tisoč novih zrtcev, ki naj bi tu prestale svojo kazen. To so bili roparji in morilci: mnogo je bilo tudi takih, ki jim je le malo spodrsnilo s poti francoskega pravosodja. Toda Hudičevi otoki so bili za vse enaki: nevdzdrno podnebje, golazen, železni režim, nemogoč poskus bega.

Nedavno pa je v pristanišče Bordeaux v Franciji pripeljala ladja z imenom »Liberte« (Svoboda). Z ladje so stopili izmučeni ljudje s težkimi verigami na nogah. To so bili zadnji kaznjenci s Hudičevih otokov. Francoska vlada je morala odpraviti zloglasno kaznilnico.

AVTOBUSNI PROGI: LJUBLJANA-KRKA-ZUZEMBERK

LJUBLJANA-ZUZEMBERK-NOVO MESTO

S 30. AVGUSTOM začne obratovati avtobusna proga LJUBLJANA-ZUZEMBERK kot razbremenitev proge LJUBLJANA-NOVO MESTO. — Avtobusa bosta vozila:

ODHOD		PRIHOD	
14,45	14,30	Ljubljana	8,00
15,02	14,47	Skofljica	7,48
15,13	14,58	Šmarje — Sap	7,37
15,20	15,05	Grosuplje	7,30
16,05	15,50	Krka	6,45
16,16	16,01	Zagradec	6,34
16,33	16,18	Zuzemberk	6,14
	16,28	Dvor	6,00
	16,49	Toplice	5,40
	17,17	Kandija	5,18
	17,20	Novo mesto	5,15

Avtobus LJUBLJANA-TOPLICE-NOVO MESTO vozi vsak dan.

Avtobus LJUBLJANA-ZUZEMBERK vozi samo ob delavnikih.

Potniki na progi LJUBLJANA-ZUZEMBERK se poslužite svojega avtobusa. Z uvedbo dodatnega avtobusa na progi LJUBLJANA-NOVO MESTO je ustreženo predvsem direktnim potnikom iz Novega mesta in Doi. Toplice.

SAP - LJUBLJANA

Kaj so plastične mase

Plastiki ali plastične mase (pojem, ki ga danes tolikokrat slišimo) so snovi, ki se s pomočjo toplote in velikega pritiska dajo izoblikovati v vse mogoče oblike (dokler so vroče). V širšem pomenu so plastiki tudi železo, jeklo, gлина, mavec itd.

Toda danes uporabljamo naziv »plastiki« samo v ožjem pomenu — to so novi industrijski surovinski proizvodi, tvorjenji umetno, ne pa pridobljeni iz naravnih surovin. Zato jim pravimo sintetski materiali, sintetički. Med njimi so najbolj znani razni tekstilni plastiki najlon, orlon, umetna svila, polivinil in drugi. Stehni pozna celuloid, povsem prozoren

plastik, ki ga proizvajajo iz celuloznega nitrata in kafe. Bakelit je plastik iz karbolne kisline in formalina.

Plastiki so navadno lahki, lahko se obdelujejo in ne prevajajo elektrike. Mnogo bolj so od naravne surovine, ki jo nadomeščajo, vrhu tega pa so tudi cenejši. Danes jih izdelujejo toliko, da nek strokovnjaki pravijo, da je treba dobo v kateri živimo nazvati »doba plastikovo«.

ŠKOF IN LETALO

Bilo je pred 80-letmi na nekem majhnem vseučilišču v zapadnem delu Združenih držav. Rektor te univerze je predaval tudi fiziko in kemijo, vrhu tega je moral biti tudi gostitelj raznih »uglednih« osebnosti, ki so bile patroni in podporniki te revne univerze.

Nekdo je dobil na obisk nekega protestantskega škofa in njemu v čast pripravil banket. Škof je na banketu na dolgo in široko govoril o znanosti in njenih uspehih. Rekel je, da je znanost dosegla mejo svojih možnosti, ker je že odkrila in spoznala vse, kar je mogoče. »No, kaj pa vi mislite, a?« je na koncu vprašal rektorja.

Rektor je odgovoril, da po njegovi skromni sodbi to ne drži; znanost bo v naslednjih petdesetih letih odkrila in iznašla več, kot v vsej svoji dosedanji zgodovini.

»Imenujte, če morete, eno tako odkritje!« je zarohnel užaljen škof. Mislim, da bodo ljudje čez petdeset let lahko leteli kamor bodo hoteli z letali, ki jih bodo po mili volji šofirali.

»Če tako mislite, boste fotografirali končali v peklu,« je rekel škof. »Kaj ne veste, da je sposobnost letanja dana samo pticam in angelom, človek pa nikdar ne bo mogel leteti!«

Toda preroki škof se je hudo urezal. Pisal se je Wright in imel dva sina — Orvilla in Wilbur. Ta dva sta skonstruirala prvo letalo v zgodovini.

Stara ženica je zadelala milijon

V avgustu se je loterijska sreča nasmehnila Marlboru. Starka Nudlova je zadelala 300.000 dinarjev. Dolgo so ugibali, kdo neki je srečnik, ki bo zadel milijon dinarjev. 26. avgusta pa se je v prodajalni sreča oglašila Angela Ostroznikova iz Marlboro: »Milijon sem zadelala, je dejala vsa srečna. In res se ji je nasmehnila sreča, saj je zadelala glavno premitjo.

Kamele — strastni kadilci

Mnoge živali rade uživajo narkotična in omamna sredstva prav tako kot ljudje. Znano je, da se opice opijejo do nezavesti in da z največjim užikom pokade odvrženo cigareto. Tudi kamele so strastni kadilci. To njihovo slabost Arabci dobro poznajo in tudi izkoriščajo, kadar je treba pripraviti k poslušnosti to trdoglavo žival. S cigarami spravljajo v dobro voljo svoje grbaste živali. Na gobec jim pritrdirjo trioglato deščico z luknjico v sredini, v katero vtaknejo prižgano cigareto. Deščica je nameščena tako, da žival lahko vdiha dim. Pohlepno ga uživa. Dim izdihava skozi nozdrvi in pri tem mežika od blaženosti. Sreča pa je kratkotrajna, ker kamela hudo vleče in zato cigara hitro dogori.

Dvor pred sto leti

DVOR NEKOČ IN DANES

Dvor je prijazna vas ob cesti Novo mesto—Ljubljana, od katere je oddaljen 53 km, od Novega mesta pa 20 km. Z Dvora drži cesta tudi v Kočevje, skozi Suho krajino pa v Dobropolje in v Ajdovec. Vas leži sredi prostrane ravnine na levem bregu Krke, zato pozimi divja tu precejnja burja. Za promet z bližnjimi kraji so si ljudje zmeraj želeli, da bi bila železniška proga iz Straže skozi Sotesko podaljšana do Dvora in Zuzemberka. No, v novi Jugoslaviji je za osebni promet poskrbljeno, ker je kraj povezan z Ljubljano. Novim mestom in Dobropoljem z avtobusno progo. Kraj ima občno, štiritirzredno šolo in uspešno delujočo zdruzo. Dvor in okoliške vasi preživlja v glavnem kmetijstvo, po bočje hriba Vinokov vrh pa rodi tudi vino, čeprav bolj kislasto. Mnogi kmetje si služijo kruh še z vožnjo lesa in oglja v Stražo. Razen nekaj obrtnikov ima Dvor na nekaj jami tudi lesno indu-

strijo z enim polnojermeni-kom, ki zaposluje precej delavcev. Lepo število Dvorjanov je prejšnje čase odhajalo s trebuhom za kruhom po svetu. Tako srečamo njihove potomce v krajih s kovinsko industrijo celo v daljni Ameriki. Vzrok, da so morali po svetu, je bila ukinitvev obrata v nekaj sloveči železarni knezov Auerspergov ob Krki, nasproti vasi Jama. Železarna je bila, kakor kaže letnica na nazvahinah, ustanovljena 1790, ustavljena 1891, največ zaradi tega, ker odhajala od železnice in navezvana na dovoz in odvoz materiala z živino ni mogla konkurirati z drugimi ugodneje ležečimi podjetji. Imela je plavžo, livarno za železo in baker, ključavničarsko delavnico, kovačnico, modelarno in žago venicijanko. Zaposlenih je bilo za tiste čase veliko št. V plavžo je bilo delo celodnevno, z dvema izmenama, drugod pa poldnevno. V livarni sta bili dve kupolki za železo, ena pa za baker.

Rudo za plavž so dovažali iz dveh uri oddaljene Straže, iz Mirne peč in iz Sentruperta, nekaj malega tudi iz bližnje Stavče vasi. Delavci v plavžu in livarni so imeli najtežje delo, zato so bili tudi najbolj plačani. Izdelki livarne so bili nagrobnički, krogle, ognjišča, kotli, svečniki, vrtni in pisarne garniture ter drugi uporabni in dekorativni predmeti. Zanimivo je, da je dal Crni Jurij — Karadžordže — vodja srbske vstaje leta 1905 tu vliči topove in mozarne za svojo vojsko, kar pa bi Avstrija, prijateljica Turčije, rada preprečila. Toda ni ji uspelo; izdelano orožje je po skrivnih poteh srečno prišlo v Srbijo. Plačevali so ga s srebrnom, volno, svinjami in konji. Za te živali so imeli velik hlev v Soteski.

V kovačnici so izdelovali osi za vozove in razno orodje, kakor krampe, lopate, motike, grablje, cepine, sekiro itd. Če upoštevamo, da so ljudje veliko zaslužili, eni od dela, drugi od vožnje, je jasno, da je bilo daleč naokoli čuti vpliv tovarne. Zato je bilo gospodarstvo težko pridno, ko so leta 1891 po-

polnoma ustavili vse delo. Po tovarni, imenovani »Fužina«, so tudi kraju do konca obstoja tovarne in še potem rekli Fužine. To ime se za Dvor še dandanes sliši. Fužina je imela svojo gostilno, šolo in zdravniko. Boljša službena mesta so imeli Nemci in Čehi. Glavna pisarna je bila v gradišču, na trgu v »novi hiši« pa so stanovali višji uslužbeni. Gradje je sedaj nacionaliziran, »novo hišo« pa je pred leti odkupil domačin in jo ima sedaj zadruha.

Po pripovedovanju bivšega, sedaj že pokojnega hlapca, gospodarja nad štirimi konji tovarne, je bil izmed vseh bivših ravnateljev najslabši Weidlich. Njemu je bila tematska španska vas. Za najmanjšo reč ni znal izračunati, koliko bo stala ali koliko materiala se bo porabilo za njo. Iz zadrege ga je vedno spravil modelarski mojster Lazar. Kot hlapec je imel mož plače 14 gl 40 kr. »Lepo je bilo«, je pripovedoval mož, »čeprav včasih tudi težko. Weidlich je imel velikega psa volčjaka pa suho, sitno žensko in razvajeno hčer

Elzo. Vsak dan sem moral v Zuzemberk po meso in kruh. Če meso ženski ni bilo všeč, sem moral konja obrniti pa nazaj v eno uro oddaljeni Zuzemberk. Nekega dne je spet bilo tako. Prinesel sem pleče, ki pa ni ugajalo razvajeni ženi. »Ala, božja lopalka, pojdi nazaj po drugo meso!« Mesar je pa rekel: »Prokleta baba, še vrane žrta. Močno je bila tedaj na glaslu tovarniška gostilna zraven cerkve in šole. Prijazna, podjetna gostilničarka je znala vsakega postreči. Ponujala je cvrto piščo, ko je pieček še po dvorišču skakal. Tu je zbirala vsa fabriška gosposda, ki je imela kar poseben sobo v gostilni.« Dalje je pravil mož, kako je pomagal direktorjevi Elzi posredovati pošto med njo in orožnikom Galetom. Elzin oče, bogat človek, za to ni smel zvedeti. Ko pa je nekdo bil zavalob, da prihajajo vsa pisma od tega orožnika, ki je bil pozneje v Novem mestu, naslovljena nanj, ga je direktor oštel. On, hlapec, pa mu je odvnel. »Kako gospod, jaz še puščaba ne znam prebrati, ko nisem hodil v šolo, to pa vem, da bo gotovo nemško, pa som

dal zmeraj Elzi, ker sem mislil, da nese vam.« Tako sem se izmazal iz te Elzine ljubzenske zadeve. Na ravnateljja Weidlichu so bili delavci zelo hudi, ker je po njihovem bil on kriv, da je delo v tovarni prenehalo. Večkrat so za njim oprezali, a se je znal čuvati. Čujmo zopet nekdanjega kočijaža: »Spominjam se dobro zadnjega dneva službe. Ravnatelj, še vedno moj predstojnik, mi je naročil, naj pridem ob 5. uri zjutraj s kočijo pred fabriško gostilno. Bilo je v decembru in ob petih še popolnoma tema. V gostilni je namreč zadnjo noč prenočila ravnateljjeva družina. Vse njih reči sem bil že prej pospravil in odpeljal v Ljubljano. Pri »Elefontu« smo spregli, kakor po navadi. Ker mi je ravnatelj dolgoval še za moje delo izven službe, ko sem njegove reči zaval in pospravil, mi je rekel, da bo že vse skupaj plačal ob slovesu. Dal mi je pa le dobrih 17 krajcarjev, nazadnje pa še naročil, naj mu prinesem palico, ki jo je pozabil pri Košku na Grosupljem. Za to palico pa se nisem več brigal. Dovolj mi je bilo ne-

sramnega izkoriščanja. Kočija sem odpeljal v gospodarstvo graščino v Sotesko, koder je pa so prodali. Tako sem bil ob službo. Ker sem bil še mlad, sem postal deželni česar. Kupil sem si hišico na Jami, se tam naselil z ženo ter zadovoljno živl. Oba sta sedaj že pokojna.

Tovarniške zgradbe so začele razpadati, uporabni material, kot opeko, strešno in zidno, obdelani kamen in razno železje je soteska graščina kot upravnica mrtvih ruševin razprodala. Prej tovarniška šola je postala deželna z vsem inventarjem. Dolgo časa zaposleni delavci so dobili malo pokojnine, mnogi mlajši pa so se izselili kamor je kateri vedel in znal.

Naj ne pozabim omeniti, da so bili na dvorskem ozemlju hudi boji med partizani na Vinkovem vrhu in belogardiisti na Sv. Petru. Okupator se na dvorskem ozemlju ni mogel obdržati. Na okoliških hribih čujejo partizani so ga sproti pregnali. Zato je bil Dvor med narodno osvobodilno borbo tudi sedež upravne oblasti nove Jugoslavije.

OKROGLE IN BODICASTE

Mož je v strahu pred ženo zlezal pod klop. Jezno je zaspila za njim: »Ali se mi ne pobecei takoj izpod klopi!«

»Naal«, ji je odgovoril odločno. »Ne grem ven, bom videl kdo je gospodar v hiši!«

ZUPNIK IN ŠKOF

V neki fari je veseljačil župnik Trbonja. Spoštoval je dobro kapljico, sprejemal obiske devic in tudi na karte se je dobro razumel. Vse to je prišlo škofu na uho. Ko je škof obiskal Trbonjevo farno, je župniku vrgel v obraz vse, kar je slišal o njem.

»Nikarite, prevzvišeni,« se je branil župnik. »Ljudje so ljudje, Oni se kar izmisljajo. Če bi vi vedeli, kaj vse o vas pripovedujejo, ne bi nikdar prišli v našo farno.«

V MESNICI

Neka ženska je tako dolgo

pregledovala in izbirala meso, da se je mesar že ujezil.

»Je to jagnjetina? Zgleda namreč kot da je bravina.« je nazadnje je vprašala.

»Bila je jagnjetina, ko sem vam jo prvič pokazal, gospa!«

Idila na Krki v »...« kraju!

»Aha, prijelo je!«